

COLECCIÓN
XYZ

AJÜYÜGAWÜTR ALJÜGÜLNAJNA A ANÜKÜNA

COLECCIÓN
XYZ

**AJÜYÜGAWÜTR
ALJÜGÜLNAJNA A
ANÜKÜNA**

Para la traducción a lenguas originarias de los materiales de la Editorial Mingeneros se respetaron los criterios acordados por lxs traductorxs y sus comunidades respecto del uso de determinadas palabras en idioma español para facilitar la comprensión del texto.

Yüüjna sasü akatüjüchawütr Katayna a Yajüch sasü kashawka Editorial Mingenerosnaka wakanümskak aujama auküjüchach sasü akatüjüchak tsük ajwaywanwütrna yüüjna yajücha a autsgüküna a apsüpach sasü kadayna a yajüch yatsashüpüwütr sasü anajücha a atsümtawütr.

Autoridades nacionales

Presidente de la Nación

Dr. Alberto Ángel Fernández

Vicepresidenta de la Nación

Dra. Cristina Fernández de Kirchner

Jefe de Gabinete de Ministrxs de la Nación

Lic. Santiago Andrés Cafiero

Ministra de las Mujeres, Géneros y Diversidad de la Nación

Ab. Elizabeth Gómez Alcorta

Secretaria Unidad Gabinete de Asesorxs

Lic. Lara González Carvajal

Directora General de Prensa y Comunicación

Mg. Andrea Mallimaci

Directora de Contenidos

Lic. Carolina Atencio

Amshlanawütr

Yajücha a chüyach	7
¿Künchü wakawük sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna?	9
Ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna: sasü atachgütü augücha 26.485 atagawütr a kawujshlakan sasü yamkaank	13
Apüjawütr tsük küsankalawaw ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna	15
¿Küsa yatskünü sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna?	24
Anüjüchawü yüüjna sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna	30
Ajüyügwütr tsük yainanjülchawükanwaw	33
Ajüyügwütr küchajwü: yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana	36
Pashtraykanwaw - Atrawcha amütsgükünütr tsük anajüpashkach	43
Amjashcha sasü aljügülna a ajüyügwütr sasü atülümküna ajajtra yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) tsük yakünüpün	47
Alküja a kawujshlakan sasü Aljügülna a ajüyügwütr	48
Atüchwawü amshalawükan: mükna yatsü, künchü wankalak, küsa yatsütsü puwalaw yakünükan, yünwa naaya küna apajüknach	51
Atagülach	64
Ch'üwach augütawükan yainakünükan yüjücha aljügülna a ajüyügwütr	64
Ch'üwach augütawükan künükan yüjücha aljügülna a ajüyügwütr	65
Atachaküpachwütr	67

Atÿkanawÿtr sasÿ Yamkaank a Aljajÿrrÿ, Aljÿgÿlna tsÿk Anajÿpashkawaw Kÿnÿka (MMGyD) wawÿk sasÿ ashpÿtkÿ sasÿ gayÿ a atrankan atsÿktsawach sasÿ asnaja a yamkaankan sasÿ anajÿpashkawaw, tsÿk sasÿ atskÿchana a aukÿnapkala sasÿ atswakamÿkan a Jÿrrÿ a Kÿnÿkan yasjÿtsÿmtÿlchÿ sasÿ aljÿgÿlna a atatrajawÿtr.

Kÿsÿna apkala washlak magÿnach yamkalashgÿ sasÿ achamÿnanaka gÿtÿ a yamkaank tsÿk LGBTI+ (AJANÿWUKACH), tsÿk yasgÿ sasÿ ajanÿwÿtr achwanakan yajanjÿwÿtr sasÿ atawÿlÿjawÿtr wakanakashnÿk tsÿk wakauklÿmkÿnÿk sasÿ katÿkÿganwaw a kÿchÿshÿkan aljÿgÿlnajna a anÿkÿna.

Winanajÿkÿnÿk dÿpÿt a amkaja yatÿwÿtr sasÿ agayÿ atachmawÿlawÿkan tsÿk yakÿ asjÿsjas kawujshlakan sasÿ yÿjÿchagÿpÿn apsÿpakan wakamjashchak sasÿ yamkaank tsÿk LGBTI+ (AJANÿWUKACH). Sasÿkan winashlawÿlak wasa yamnÿwa, yankalÿwÿtr kÿsÿna anamjÿcha tsÿk yaujtÿchÿwÿchÿ yÿÿjna apgayaucha tsÿk ajÿkawÿtr a amshalach. Chÿyÿ a mÿnÿwa winakashnak yamkalashgÿ kaya tsÿk kÿchajatkÿ kÿsankala yaukaunÿwÿtr kÿsÿna, yatÿchÿÿlchÿ ashÿmta tsÿk yakatÿ kajwuk atÿk a tajnÿlaw.

Wasa autranach wawÿk sasÿ atÿkanawÿtr chÿyÿ a atÿlÿmkÿna yatrankan waukaunak jÿcha, achÿnjÿcha tsÿk atÿchwanawÿ a achwanÿkan yatsÿwÿtr ÿpatr yÿÿjna sasÿ atÿkawÿtr sasÿ Argentina ajÿshlÿkÿnakan tsÿk anajÿpashkach winagÿtsatskÿk. Sasÿ yatran tsÿk kashaw wakatÿkÿshlÿk wakankashnak yakatÿnÿ gÿtskam chÿyÿ a yamÿwÿtr a aungÿwakan, atsasawÿtr tsÿk amkalashgawÿtr sasÿ ajwalcha a asalÿjamach. Chÿyÿ a yainawÿka amshlanach asÿwajna aljÿgÿlna a yÿwÿchÿ tsÿk anajÿpashkawaw, wagÿÿjÿnÿk kamÿshna kÿsankala yankalÿwÿtr tsÿk yajwalchÿ, tsÿk wasgÿk sasÿ ajanja a achwanÿkan kÿsÿkal winajajtrak chÿyÿ a kÿnawaw kÿcha amaktÿna tsÿk katÿkÿkan, kajwuk kÿna.

Yajücha a chüyach

Ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna wakawük chüyü a sasü yjüchagüpün a künawawkan kücha trajü sasü atatrajawütr a kawujka sasü kamnü yüshnaukü atükna küsüna tsük sasü küyüm. Amküchak amükshlawütr yamkaankaubana, ajanüwukachaubana wamügünak chüyü a münüwa a trajü sasü agayüja a künawawkan tsük aukünapkalakan wanjüükülchük sasü Amünach yanjüükülchüwün aukünamküna a kawujka gujma wakajalajalü yatsgüksajü tsük yatü asjüsjas a güchümayakan anakalüchaka tsük küna a atagawütr amünachnaka ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna.

Sasü 3 chüyü a yüshnauküka 2015 küchadüpütkan a amüsnajawütr alkachna sasü atülwajchü "Ni una menos", yainagüsach amüsnajawütr aushnüchajna atachaljatükan tsük yainakünukan amka sasü aljügülna a ajüyügwütr wakatük münüwa yamkaank a ajnatükajna a yainakünukan, wakanatükük chüyü a achüta ayainach gan wük sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna, ganalaw yagap sasü katüküganwaw a küchüshükan wakamatüjkük yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) (gütü a ajawütr, katrüjüla a amshalajnamakan, aksaja a apkala gan anajnamach, agünamshalachawütr a apkalakan, yaina anaayü) wakawük ajalüjalütrwaw a atawülüjawütr küsükal wakanükünak tsük gujma wakagüinü yauklümkünüwün.

Atükanawütrka MMGyD diciembrejnaka 2019, anjülchajna gama Alberto Fernánz tsük p'üchach a gama Cristina Fernández de Kirchner, wawük chüyü a chüwü atskünsa a aukünapkalakan yatükünküwütr chüachüka amshalawükanwaw sasü aljügülna a aukünamküna tsük anajüpashkawaw, yajütsümtülchü tsük yachüyachnü amküna yastüpükünüwütr katüküganwaw tsük yatükanü chüyü a künawaw kücha amkatüküch, amaktüna tsük kücha gütü kajwuk a küna.

Wasa asjüsja wasnaksük chüyü a Amünach wachüknüshlük tsük yankalüwün atsga sasü achüta a ajaljalak sasü yamkaank a asnaja, yamkaankanütr tsük anajüpashkawaw a asjütsükünawütr wakakük yamükshlüwün yüüjna kalchü a gayü a kalchü tsük amüsnajawütr üpatrna. Chüyü a Amünach kümna, kata, apshlawak sasü achwanawaw, wayünwachük tsük watük yamüwütr küsükal küna amünach aljügülna a ajüyügwütr gujma wakajalajalü yajauchü sasü gütü aujamnübünkan, künawawkan tsük atachmawülawükan tsük, wee, yachmülü chüyü a atülümküna ajajtra aukütsajanütr ajüyügwütr.

Küsüna apkala wakütüchachük düpüt amütsgükünüwaw yajanü aukünamküna a kawujka sasü achüta, yamüshlü tsük yatskünü gütü sasü Yamkaank tsük anajüpashkawaw yjücha atsgüksajawütr tsük awajkücha sasü aljügülna a ajüyügwütr waujküjkük yajanü güchü yamnüwa sasü küna sasü wakagüsak.

Yainajna sasü Atülümküna a Künukan Amkünaka amka sasü Aljügülna a ajüyügwütr 2020-2022 (Plan Nacional de Acción contra las Violencias de Género 2020-2022) winanajüchak yachmülü tsük yatsgü chüyü a aukünamküna tsük amküncha wakankashnak yamajashcha sasü achauj sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna. Yüüjna chüyü a alküja a kawujshlakan tsük yainanjülchawükan -wanjütsaknük atsgüksajawütr, anakalücha, atskalchü ajawütr sasü amaktünüwaw tsük atagawütr sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna- winamügünak kücha

katün sasü akünsha yatükanüwün sasü atawülüjawütr yüjücha küsükal sasü küna amünach aljüglajna a ajüyügwütr gujmna wakajalajalü yachmülü chüyü a atülümküna wüj ajajtra.

Gütskam wakatükünük anaayü küsankala yatüülü atachümküna künawawkan tsümnaw, apüjawütr ajüyügwütr aljüglajna a anüküna chüyü a anajüpashkawaw ajüyügwütr winachwanak yapsapü, yaktsümtü tsük yanaktsükünü, gan wük yachüwün sasü müla aljüglajna. Wawük achwanükan yatawülü kaya Küsa waujmanak anaayü küsankala ajüyügwütr wakajagüshük atük tsük sasü yatsüwütr ajajtra sasü küna.

Wasa akawujkanawütr wayümalak gütskam yüjücha yachmülü wasa ajwalchüküna, yamjükü künü sasü aljüglajna a ajüyügwütr, watük yamüwütr alküja tsük awajkücha tsük yatawülü a mügünawütr kajwuk küsankala tsük yüüjna chüyü a yüjüchagüpün yainawükan winachwanak sasü chüyü a künawaw kücha amaktüna mükna kajwuk, tsük kajwuk yachmülü ajajtra aukütsajanütr ajüyügwütr.

Josefina Kelly Neila

Secretaria de Políticas contra la Violencia por Razones de Género

¿Künchü wakawük sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna?

Sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna wakawük chüyü a a asnaksawawütr sasü anütsbaka a autrawa atsüksawükan yaina sasü aljügnajna. Wasa sasü gütskam chüyü a yüjüchagüpün künawawkan, atachmawülawükan tsük aukünapkalakan. Wawük yasü, künüchü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna winashlak chüyü a wüjkünakan, yatrav naaya yakünukan, ganalaw sasü amtülchawütr künawawkan yamkaank, ajanüwukach, passtray-yamkaank, yamkaank-passtray tsük ajanüwukach a aklüjüknä sasü chüyü a asjütsa aljügnajna tsük chüyü a aukünapkala agülnakan aklüja wükka sasü atswakamükan atsüksawach.

Wee, sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna sasü ajüyügwütr autsgükünach ükün passtray yüüjna apsüpan yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) ganalaw gütskam ajajtra künawawkan. Jatkülav wakajalajak yatskünü anajüpushkach apüjawütr tsük küsankalawaw ajüyügwütr –Sasü Atachgütü N° 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan Yatsgüksajü, Yatragü tsük Yastüpükünü Ajüyügwütr amka sasü Yamkaank sasü Münüwa gujma wakachmülü Autrawa a Yainakünakan (chüyachna, Atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank)¹– wawük achwanükan wasa küchüshükan yajükü düürwaw yak'anauchawütr, asnajakan tsük sasü ajalüjalütrwaw.

Kütsürma aljügnajna a katüküganwaw wawük chüyü küsamkünawütr sasü künawaw küsankala asjütsümtülchükan tsük autrawa künawawkan, aukünamküna, atachmawülawükan, aujamnübünkan tsük ashkümünukan: kaday a passtray a jürrü. Wasa küsamkünawütr, tsük sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) tsük ajüyügwütr amka sasü wawük sasü asalawütr kücha wasa aukünawütr.

Autrawa asjütsümtülchükan aljügnajna chüyü a aujü anaayü, yautsgükünüwün aujamnatsük kürrüwaw apashka münüwa sasü asjütsa künawawkan tsük sasü küna a ajajtra. Wawük wasa kajwuk kúsawatr tsük aukükalkawütr amka sasü ajajtra, aukütsajan, yagachwaw, kawujshlakanwaw ajwalchawakan, yats'ülkan, aujamnübünkan, atachabünkan tsük güchümayawaw künakan yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) atatrach ajüyügwütr aljügnajna a anüküna.

Yagap, sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna wakayümalak yawü atatrach yüüjna chüyü a kayakawujshlakan, yayümalüwün sasü yainanjülchawükanwaw, wawük yasü, sasü agüsa sasü aljügnajna anaayü apüjawütr gütskam yüshnaukü, apüjawütr künawawkan, müknajna a agülnakan, aljügnajna a aklüjüknä, güjübbawaw, atawülüjawütr, awükünkü a katay a yajwaywanwütr, atükkanwaw, yüjücha a gütsalmüjta, yaina anaayü. Yainanjülchawütr sasü

¹ Ley N° 26.485 de Protección Integral para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra las Mujeres en los Ámbitos en que Desarrollen sus Relaciones Interpersonales - Atachgütü N° 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan Yatsgüksajüwütr, Yatragü tsük Yastüpükünü amka sasü Yamkaank Münüwajna gujma wakachmülü Autrawapün a Yainakünakan. Ayümalütsgütr <http://servicios.infoleg.gob.ar/infoleginternet/anexos/150000-154999/152155/texact.htm>

ajüyügwütr aljügnajna a anüküna ükün naaya apashka wasa apüjawütr, sasü amünach atkaanükünawaw tsük chüyü a kühachwanükan alküja sasü aukünamküna a kawujka.

Jücha yüüjna sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna

Apashka yüwüchü sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna. Aujtühüwüchwütr tsük kaya yüüjna sasü yüjüchagüpün wakanpasnükünük gütskam tükakatüna yajawü yüüjna mükna yawachükünü yüwüchü tsük apashka.

Montserrat Sagot

“Estrategias para enfrentar la violencia contra las mujeres”, 2008.

“Ajüyügwütr amka sasü yamkaank wawük chüyü kühüshükan sasü küsamkünawütr aljügnajna. Sasü ajüyügwütr gan wük chüyü atüchwawütr kühagüchümayakan yaujamnü sasü yamkaank, ganalaw yagap chüyü a sasü asalawütr kücha tsük sasü aukünawütr tsük amtülchwütr. Mügünawütr yamkaank tsük pashtray wasjütsak gütskam chüyü a asjütsümtülchü sasü pashtray wakayümalak aujamna yüüjna sasü atrajü atüchwawü sasü künawaw tsük yüüjna sasü yamkaank. Kashlün chüpü atülwajchashümta, müralkan, aukünapkalakan, aujamnübünkan tsük atachgütükan yüüjna autsgüküna sasü pashtray a kürrüwaw yüüjna sasü yamkaank. K’aschakük wasa atsüktsawach tsük atachmawülawükan, sasü ajüyügwütr wankalak chüyü a sasüküsankala kücha tsük akajwuknanach wakakalüchak autsgüküna kürrüwaw”.

**María Pía Ceballos
y Natalia Gil**

“Furia travesti entre fronteras, la comunidad de las diferencias”, 2018.

“Küsüna ajajtra amka kajwuk aukünapkalakan amka achauj watranamkünük yats’ül wüjkünakan sasü wakaujarnak yats’ül: la agülnakanwaw katükü-cis-augütawach. Sasü agünütskünü chüyü a sasü anütsga, wajnamük sasü yüwüchü tsük mügünawütr sasü trajkaam. Künüchü sasü agünütskünü anaayü, gütskam sasü künü tsük apüjawütr, kajwuk, yawüwün sasü ajanüwukachaubana künakshlajamalpün. Yawü ajanüwukach, yawü katay, yawü kayajlütük, wajnamük yats’ül, yajkaamüwün sasü 37 yüshnaukü gakga, küya, ashüshawü a yütsü, aubanach, anaubanawach. Wee wajnamük küsüna ajajtra sasü apashka, sasü bayak atachümküna anaugütawütün”.

Monique Wittig

“El pensamiento Heterosexual”, 1992.

“Atülwajchashümta sasü apashka agülnakan kaday a atachmawülawütr küsüna gütskam chüyü a autakma, sasü amküncha sasü amkütawa sasü künawawkan yaina sasü pashtray tsük sasü yamkaank sasü ankawüjnakan gütskam anüküna. Pashtraykan/yamkaankan, kümayü/yatsüm wakawük apüjawütr ankala sasü apashka a künawawkan wanjütsaknük kantül chüyü a asjütsa aujamnübünkan, aukünapkalakan tsük atülwajchashümta”.

Yatüülü wawük chüyü a kūsankala yamükshlü

Sasü kūsankala wakatüülak sasü ajüyügwütr wanjütsaknükü chüyü a apashkatsük yajüshlükünü naaya yatashpütü, akautsatajna, apsüpan ankala naaya küna. Sasükan kümacha atrajü agayüja yüüjna sasü apüjawütr wakautsgükünü yamshalükü tsük yajükü sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna.

Atükna kūsüna, sasü kūsankala yatüülü yajanüwün: ajüyügwütr a yakünükan, ajüyügwütr amka sasü yamkaank, aljügülna a ajüyügwütr, ajüyügwütr Aljügülnajna a Ajwalcha, ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna. Kajwuk sasü wakawük ayünwach ajanjüknawütr sasü münüwajna a amünachkan: amtachgütawütr, tsük aukünamküna a kawujka.

Sasü ajanawütr sasü atachümküna sasü atachaljatük küsa sasü ajüyügwütr amka sasü yamkaank wautsgükünak chüyü a münüwa yainawükan katükü sasü atatrajawütr asnaja a yamkaankan tsük sasü yainakünükan gütü a küna, gütskam sasü aukünamküna a kawujka aushnüchajna künükan.

La atükanawütr sasü Ajüchakshlaja a Künükan sasü Yamkaank 1992 wawük sasü chüyach ansalauchawütr sasü aljügülna a kayatsük sasü achwanawaw yatsgüksajü aushnüchajna amünachkan sasü ajüyügwütr amka sasü yamkaank. Wasa atachümküna wakawük ayünwach auklütükü asjütsümtülchü anajüpashkach alkach Küna a Gütü, yaina sasü wawük ajalüjalütr, Atskünsükünawütr sasü astüpawütr kajwuk sasü Kūsankala Atülükawütr amka sasü Yamkaank Künü a atagülach (Convención para la Eliminación de todas las Formas de Discriminación contra la Mujer de Naciones Unidas: CEDAW) tsük Atskünsükünawütr Americana yüüjna Küna a Gütü. Wasa sasü wajüchak Atskünsükünawütr Yainamerikana Yatsgüksajü, Yatragü tsük Yastüpükünü Ajüyügwütr amka sasü Yamkaank (Atskünsükünawütr Belem do Pará), yawütr yüüjna sasü amaja wayümalak asjütsümtülchü.

Wasa ajanja a amtachgütükan aushnüchajna künükan atükanawütr münüwa apsüpan sasü jürrü, tsük anatskünütr atachgütü wakayümalak gütskam atsgüksajawütr sasü ajüyügwütr a yakünükan.

Anatskünawütr, sasü yüşhnaukü 2009, Atachgütüjnaka Augücha 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank wanjütsaknük chüyü a ajanja sasü alküja sasü ajüyügwütr amka sasü yamkaank, atsgüjawawütr sasü ajwalchüküna Atagawütr a Kawujshlakan tsük sasü asüwawütr a anaayü apüjawütr tsük ajüyügwütr a küsankalawaw wakajagüshük sasü yamkaank katükü sasü münüwajna a yakünükan gütskam sasü münüwajna kawujka.

Yüüjna Anütsga Amtachgütükan anaayü anümükünatr sasü alküja sasü aljügülna a ajüyügwütr atük küsüna: anatskünawütr Sasü Atachgütü Atsgüksajawütr tsük Anatskünawütr sasü Küna a Alkawütr tsük Anakalücha Ajülüükach, sasü ajanjüknawütr wakatsümnawük sasü aubana künüchü aljügülna a ajüyügwütr, aljügülna a agüngatska, müknajna a agülnakan naaya aljügülna a akljüüküna (ajüla 80, aljüjüla 11 tsük aljüjüla 4 sasü Atachalülawü Atragükan Künüka), yaina anaayü.

Ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna: sasü atachgütü augücha 26.485 atagawütr a kawujshlakan sasü yamkaank

Sasü Atachgütü № 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank, anatskünach sasü yüşhnaukü 2009, wawük chüyü tsük chüyü aumshkütrü yüjücha atsgüksajawütr, anakalüchatsük alküja sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna.

Jatkülaw Sasü Atachgütü sasü yamkaank, yüjüchagüpün sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna kücha müla tsük wakayümalak yakatjüüküka sasü künakshlajamal Atachgütüjnaka Augücha 26.743 Aljügülna a akljüüküna, chüyü a achküjna atsüktsawach AJANÜWUKACH a asnaja gütüjna a yüjücha anajüpashkawaw yamüshlkü sasü ajüyügwütr yüüjna chüyü a sasü aljügülna a akljüüküna.

Wasa atachgütü wautatrak chüyü a ajanja sasü alküja sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna watün wawük anaj wasak yüwüchü kūsankala kawujshlakan. Sasü augütauchawütr yütsaw, Sasü Atachgütü N° 24.417 Atagawütr amka sasü Ajüyügewütr a yakünukan, washlal sasü münüwa tsük gan wankalak asüwa küna a aljügnajna wakakalük sasü amünachna.

Sasü Atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank wawük anatskünach wakawük ajwalcha sasü Atskünsükünawütr Belem do Pará² tsük wayümalak gütskam bayak yamkasüshgü tsük yanagüchümayü, yaina anaayü:

“a) Sasü atülükawütr a astüpaütr yaina yamkaank tsük pashtray kajwuk sasü ajajtra a asjütsa; b) Gütü sasü Yamkaank yajajrü chüyü a ajajtra aba ajüyügewütr; c) Sasü atawülüjawütr tsük yatsgüksajü, yatragü tsük yastüpükünü atülükawütr tsük ajüyügewütr amka sasü yamkaank kanak asnaksawawütr tsük münüwa; d) Sasü achmüla aukünamküna a kawujka aklüja yainamshalawükan yüüjna ajüyügewütr amka sasü yamkaank; e) Astüpa akautsata künawawkan-atachmawülawükan tsük wakatsgüjamnak aljügnajna a katüküganwaw tsük anütsga a autrawa yüüjna sasü yamkaank; f) Sasü amaktünüwaw a ajawütr sasü Yamkaank ajüyügewütr; tsük g) Anakalücha kawujshlakan sasü yamkaank ajüyügewütr sasü münüwajna a amünachkan tsük autakmach gujmna wakachamünü ajajtra amshalümkünatr küsü sasü yamkaank tsük/naaya sasü yawü güpün apsüpach ajüyügewütr”.

Ajüla 4 watük chüyü a ajwalchü wamüshlak sasü ajwalchüküna ajüyügewütr amka sasü yamkaank:

“kajwuk kūsawatr, amküna naaya aukükalkawütr, kūsankala agütüch naaya agünagütüch, katükü sasü münüwajna kawujka gütskam sasü autakmach, amtsawüla chüyü autrawa anütsga, wamkünak ajajtraka, aukütsajan, yagachwaw, kawujshlakanwaw yats’ülkan, ajwalchawakan, agülnakan, aujamnübünkan o atachabünkan, gütskam wee yagap güchümayawaw künakan. Wakamünak sasü wankalak yüüjna sasü Amünach naaya künapün”.

Winajüchak “kajwuk kūsawatr” küntülchü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna wasalak chüpü kūsankala tsük apashkajna. Wajalajalük yawü yüüjna chüyü a asalüjama yüüjna küsüna yats’ül sasü üpatr, wakatagütrünüküsüna naaya wakajüükük anaayü künajna, amülcha, sasü yajücha wakankashnak yamjü wüjagatska, yapüjyü yüjücha yaajna chüyü a agayüjücha, sasü ajnauka, asga, agümjashcha tsük chüpü ankala kücha wakayümalak chüyü a yak’anauchawütr: sasü küchüshü katükü tsük asjütsümtülchükan sasü kūsamkünawütr.

² Yüüjna kücha atügüwa yanümjücha Atawülach a augütawükan.

Apüjawütr tsük kúsankalawaw ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna

Sasü ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna chüyü küchüshükan Küna a Gütü tsük sasü aukütsajan küchachwanükan wakamjashchak yamkaank tsük AJANÜWUKACH. Yasa ajüyügewütr gan wük güpünalka yats'ülkan, ganalaw wajak anaayü kúsankala ajüyügewütr gütskam ajwalchawakan, agülnakan, aujamnübünkan, akautsatükünakan, yainakan tsük aukünapkala.

Sasü ajükawütr, Sasü ajülnajna 5 Sasü Atachgütü Augücha 26.485, bayak apüjawütr ajüyügewütr amka sasü yamkaank:

Ajüyügewütr yats'ülkan

Wasüwük sasü ajüyügewütr wautsgükünak amka yats'ül sasü küna anükünach amchüna, atkaana o günauka yanükünü tsük kanak anaayü kúsankala güpünalka gujmna wamjashchü kawujshlakanwaw yats'ülkan.

Sandra wachachak apashka yüshnaukü. Chüyü a amaja sasü chüyü a wasüwak chüyü a yünwa wayümalak chüpü amchüna apgüt. Marta wasaka "wümüauküküm yakshlü, waita wümügüjawük", künüchü waptük amküshlaka, wakshlük agümgümküna.

Sandra wasaknak agaajaka gujmna washpüt yajüchü wawük tsük pashtray gan watsütsgük gujmna wachü sasü aknükwajway tsük trümün, mashl yagayüjüchü sasü amülcha, sasü wagüjaka payümka sasü achüj tsük sasü abajay jatütr.

Ajüyügewütr ajwalchawakan

Walkak sasü ajüyügewütr anüküna atkaana tsük atsküchawütr sasü wüjagatska, watkaanak tsük atsgüpün achmüla künakan naaya wankashnak naaya yaujamnü sasü amküna, aunsawü, anakücha tsük atsküna yainajna ajnauka, yagüinanamü, amtraltralcha, autakmawütr, angawütr, günamtska, aujamnawütr, watagütrünük. Wajak külpachawütr, apshlawä, anjüükülchawütr, asayabacha, ashükawütr, aujamnawütr a yajüchakan, anashlkünawütr, ajwashla, apashkaba, atüshka, kümacha achagalü, amküshcha, awürwürnewütr, atraktrakchawütr tsük autakawütr

gütüka akatütsawütr naaya kanak anaayü atüchwana gujma wanükünü jatkümunüpün a atkaana ajwalchawakan tsük sasü wüjatskünsawütr.

Marcia wayümalak 23 yüshnaukü tsük wakütüjajtrak yatrawka wawük chüyü a ananküchamach 26. Awauka aknük - sasü aknakwajway-, aunükka wasüwüka elümtsümka küchajatkü waujmak tsük watswanüka yashümtü chüpü yashümtüwütr. Marcia wapkalükümak wawük sasü ajway katük aunükka bakü wayümalak gan shükül apsüpach -wasaka üwankütr- gan günyagap yashümtüwütr yankalü chüyü a apkala. Wasaka gan yatawülü amünach sasü, küchajatkü, wautsgükünak wük yayümalü tsük asjütsa sasü ajway.

Ajüyügwütr a agülnakan

Wasa apüjawütr aljügülna a ajüyügwütr wasüwük a kanak amküna, kajwuk küsankala –yüüjna naayü aba ajawütr- gütüka sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) chüyü a yüüjna ajajtra agülnakan naaya yainajna ajnaukas, atakmawütr, autsgüküna sasü kalchü naaya ajnaukawütr, ajüshlükünach ajükülchawütr kükas sasü pashtraywaw naaya anaayü autrawa yakünwaw, watükanak naaya akütüjajtra, wee gütskam aksükünawütr, atraktrakchawütr, ülüchwaw, yagüinanamü, abautsgüküna agülnakan tsük Küna a Alkawütr.

Romina washlak kümacha tüchüyach tsük waushnak Pablo, pashtrayka. Yüüjna wamüwak yashümtüjü sasü chüyü a anajüpashkawaw pashtrayka. Sasü wagüjüak sasü trümün gan watsütsgak yayümalü autrawa agülnakan tsük wasaka güchümayaj küntülchü künüwün yünwa. Trümün yütsaw wakatük wasak ganalaw yayümalü autrawa gan watüka yajwak sasü aknük pashtray a güshchü.

Ajüyügwütr a aujamnübünkan tsük atachabünkan

Walkak sasü ajüyügwütr watsük a yautsgükünü aujamna atüchwanawü aujamnübünkan naaya atachabünkan sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) künüchü anajütün: watük naaya

aujamnaa abün naaya wüjkiawaw; wayümalak, watükanak naaya wachachük kashaw, atatrach künakan, abün, yajwak, yaina anaayü; wabayak sasü atüchwanawü aujamnübünkan achwanükan yayümalüwütr chüyü a ajajtra yagach; aujamna sasü ajün, naaya künüchü chüyü a chajnü amshalajnama katükü apkala.

Diana wawük chüyü yamkaank 46 yüshnaukü wajajtrak elüm maalü a agatr. Wapshlak sasü AUH tsük awauka apiujük wayümalak chüyü a ajümjanjü wachükal yachwanüwün güschüj. Pashtrayka wayünwachük kantül tsük wanjüüka yajwak küntülchü, chümayü sasü, gan wüshümtak yasjütsü. P'üchna a yüshnaukü Diana gan wajalajalük yatsüklü sasü yajwak.

Ajüyügewütr a akautsatükünakan

Wasnaksük yainajna atskautsatüküna, autüshka, mütsü, autatra naaya atatranach wakakatükünkük tsük wakauklümkünük aukünawütr, katüküganwaw tsük atülülkawütr sasü autrawa künawawkan, yankawükanüwün la amtülchawütr sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) sasü künawaw.

María washlal chüyü aukachüyü a apkala gütr a yünwa pashtray, wakagayüjüchak p'üch a würras, yalküjüon apashka yüwüchü tsük künüchü wakabayak, chüyü a yünwa wasak "jatkü, 3 winashlalaw, winautatruk". Yagap yaktsümtü -atachjüchajna- gütskam wajüshlük sasü atsgü atskünsa, wakatak chüyü a atatrach sasü wakamünak atüüla 3 pashtray.

Ajüyügewütr a aukünapkala

Wasa apüjawütr ajüyügewütr chüyü a yamchaunü, yautakmü, yautakü, yautaknü naaya gan yaukü yachü wajüshlük aukünapkala sasü Yamkaank tsük AJANÜWUKACH, atkaanawün gütü a chüyü a ajajtra aukünapkala aukütsajanütr ajüyügewütr tsük/naaya gütü a yajüshlü sasü yüjücha kawujk tsük aukünapkalakan atawülüjawütr katüküwaw pashtrayna.

Inés wawük anaungüwütün tsük yüüjna wamüwak yatü apüjawütr sasü chüyachkan wajüshluk sasü künajway küsankala jatkü, yagap yatüküshlü anakalüchütün. Wakatük yasuwün sasü atatravütr tsüksasü anaungüwütün wakatüküshluk chüyü a wasnaksük. Chüyü a atsküchanakan watakak sasü atatrach wakawal kajwuk yamkaank.

Sasü ajüglajna 6 anajüpashkach **küsankalawaw sasü wakajalajalük yashlü sasü ajüyügwütr amka sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH)** apashkak münüwa:

Ajüyügwütr ajwaykan

Küsa autsgükünach chüyü ajüshlak sasü yatran a yakünükan, atatrach sasü yamnüwa yats'ülkan mükna wakatük, wamjök yagachwaw, jatkümünü, kawujshlakanwaw a yats'ülkan, ajwalchawakan, agülnakan, aujamnübünkan naaya atachabünkan, aukütsajan, yajüküwün aukütsajan auklümkünakan tsük gütü a achmüla yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH). Wajükük yatran a yakünükan ak'anauchach sasü yakünwaw, gujmna wawü günawkanwaw naaya agatska, pashtraywaw, sasü chüyü a ankalatsük sasü yatraw naaya auknükwaw. Wajüshlak sasü autrawa naaya abayach, tsük üloküs sasü kütüajatrajna.

Emilia wapkalak tsük wajaatrak chüyü a katrach p'üch a agatr tsük yünwaka Carlos. Güschi Emilia gan wakawük agatrka Carlos tsük yasuwünawauka elümka wakak wankashnak, Carlos wauklümkünanük "kashlün künü" Küsa wakakshlaksük yanükünü. Künapiujük kaasna, künüchü güschi wakawük elümka, Carlos wamüwak yatü ats'aw sasü tükükaptü yaajna wamülchal. Emilia, wanjüüka yamül tsük Carlos wasgük yüüjna wawük sasü ajway, wasüntak jüwün, watük chüyü a tükükaptüch tsük wamülchak gan washümtak yauklü tsük gan wagütsatskük yakshlü kücha gan sasü gan agatrnaka.

Ajüyügwütr a amshalawükan

Küsa achamünach chüyü a jürrü, aktsümtak, künakan tsük künaka kanak amshalawütr, naaya amshalüküna kawujka, gujmna wayümalü gütskam bayak yautamü, yautaknü o yautakü sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) gujmna wakayümalü ajawütr sasü aukünamkünajna a

kawujka tsük wankalak gütüpün. Wakamünak amüshlkach sasü wautsgükünük sasü anjülchach aukünapkalakan, apkalüjajway, asjütsükünawütr amüwakan, tsük sasü künawaw.

Rocío watatrükümak sasü trümünach yabayü p'üchkan amajajna. Washlak küntülchü chüyü a yünwa wasaka agajatatrach yashümtü chüyü a künü sasü chüyü a anajüpashkawaw. Sasü kantül wamagütrak yawü anawünütün. Katük künüchü wawük yautatrajü sasü gan watskünak DNlka küntülchü wasak atüülaka wawük Pablo. Ashümchachak wasaka "watün gan winagütsatskük güpün künajna gütskam kümaw".

Yüjücha sasü ajüyügwütr amshalawükan amka ajanüwukach wawük yawachükünüwün düürwaw sasü agüwa "La Revolución de las Mariposas"(2016), chüyü a akawujkanawütr yüüjna sasü amünach sasü ajanüwukach a küna sasü Wunu Shay sasü atükanach sasü Amshalümküna Aljügülna tsük Anajüpashkawaw a Agülnakan, chüyü a Fundación Divino Tesoro tsük sasü Bachillerato Popular Trans Mocha Celis. Sasükan münüwa mükna sasü ajüyügwütr awauka, üpatr wawük mütsach gütskam münüwa kücha sasü 89,3% sasü ajanüwukach tsük yamkaank ajanüwukach a atatrüjach. Sasü polishiatajway wakawük autatrach 40,9% sasü küna anamjüchach tsük gütrach a münüwa, sasü 32,1%. Yagap wakawük ganküsü anaayü amshalüküna, gütskam aljajway kawujka chüyü a 20,3% tsük yütsütajway chüyü a 18,2%. Weekatükü, sasü ashünchütajway wakawük chüyü a münüwa awauka ajüyügwütr amshalawükan amka sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH)³.

³ Sasü ajükawütr, sasü augütawa amkamja wakawük chüyü a a yamüwütr augütawakan sasü achamünana wakajalajalük yagüüjünü amünach ajayügwütr a amshalawükan. Kününkalajna sasü, MMGyD watükanak kata sasü Autüshkawajway Künaka a Gütü sasü Amaktünawaw a Aljajürrü tsük Gütal a Aljüjürrü sasü Künüka sasü "Autatral yüüjna sasü yüjüchatsga a augütawakan atülalkakan wakaubak yamkaank cis, yamkaank a ajanawukach tsük ajanüwukach Atachalülawüs amkamja, atswana tsük kata ajajtrakan Argentinajna" sasü bayak yamüknajnü asjütsümküna tsük atawülawütr aukünamküna tsük yatügwü küsnachakan auklütükü sasü augütauchakan aljatükkan tsümyamnüwakan, sasü ch'üwach sasü akülchawütr wakakünshak sasü alkach yainakünükan Künaka a Gütü auklümütsüjach sasü Amünach a argentino. Watün washlük: <https://www.argentina.gob.ar/noticias/presentamos-los-lineamientos-para-la-adequacion-de-normativas-discriminatorias-que>

Ajüyügwütr a apkalakan

Küsa watülalkak yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) sasü münüwa apkala kawujka naaya autakmach tsük wautakük ajawütr sasü apkala, autsgüpkalawütr, ajawütr, amükshlawütr naaya amünü sasü katük, yanjüükülchüwün acwanach yüüjna Amünach a Künakan, elümstümkanwaw, yüshnaukü, yats'ülkan naaya achamünawütr sasü yüshüp. Yagap wankalak aljügülna a ajüyügwütr sasü münüwajna apkalakan gütü katükü chüyü a apkalawütr katükü apkala naaya chüyü a ankala. Weekatükü, wajüshalk amtraltralcha ajwalchawakan küsankala yüwüchü yüüjna chüyü a apkalüjak abayach wapkalak sasü bayakü yanakütü atashpütawütrka apkalakan.

Celeste wayümalak 21 yüshnaukü tsük wajük sasü apkala. Yawüwün anaj a ajajtrakan a apkalakan, ashümchachakka, wachüülchak sasü apkala sasü tsük yalshlüwü sasü, washümtak wawük chüyü a ajanüwukach a yamkaank. Sasü würra yajüchü apkalaka, wayümalak wasa tsük küsawatr gütskam asalüjama agülnakan tsük anamjücha yüüjna ajajtraka künakan.

Ajüyügwütr amka sasü aukütsajan auklümkünakan

Küsa watkaanak gütü sasü Yamkaank tsük anaayü küna a akawak aukütsajanütr tsük amütsgükünütr augücha yüshüp naaya yainakürr sasü ankawütr, alkawüjna Sasü Atachgütü N° 25.673 Atükanawütr sasü Amshalümküna Künükan Jatkümünü Agülnakan tsük atükanawütr Amütsgükünütr.

Irene wachük sasü yütsütajway kawujka sasü ajwayta tsük wankalak chüyü a amaja wakalak chüyü a anamjücha Awünüyasgükka chüyü a atsgüjamna. Anawünütün wasaka wawük kücha tsük wanjanjalaw yatrav waita sasü wagütsatskük yayümalü chüyü a agatr. Sasü wasak washlal sasüjna kajwuk katük Awünüyasgük watatraka chüyü a atsüktsük, tsük wajüünjak gujmna wauklük sasü ajüünja a autatrach pashtrayka.

Ajüyügawütr a ayüshüpchakan

Küsa wautsgükünük yüüjna el yats'ül tsük atachümküna akashlukan sasü Yamkaank tsük anaayü küna a akawak, asalach chüyü a alka a künachach, autsgüküna awünawütr tsük yütsüütrawütr atachümküna ankawüjnakan, amasmawaw Sasü Atachgütü N° 25.929.

Fátima wayümalak 30 yüshnaukütsük maalü a agatr yamkaank küsa p'üch a wakankük. Kamnü agatrka wayümalak 11 apiujük. Künüchü wayümalak, wajük chüpü amkamküna tsük agünawach sasü yütsütajway. Anankütün wasak. "¿Anaayü yasuwün kümaw watün? ¿Künüchü kümümtauklükal sasü apgüt?" Anawünütün sasü wajüchak gan yaksajü yüshüptsük wasalak "yajwalchü kashlün yamkaank gan wakajalajalük yayümalü agatr tsük kümaw wakak yankü gütskam tükem yamüshkül tsük aujü güpün".

Akshlajway a Ayüshüpchakan sasü yatran a yamkaankanütr Sasü Casildas wachamünak wasa awajkücha sasü ankawütr sasü yüshnaukü 2015-2016 yamülü augücha sasü ajüyügawütr ayüshüpchakan sasü künakshlajamal Sasü Atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank tsük Atachgütü Ankawütr a Anümskach. Aujtühüwüchawütr achamünach yüüjna 4939 ankawütr wasak:

- x Yüüjna 3.3 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak wakankalapün sasü naaya anagününüachpün washlak günauka.**
- x 7 awauka 10 gan wakayümalak aukütsajan asnaja yaajna ankawütr.**
- x 4 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak gan püwakatak yashlü ayünwach yaajna ankawütr.**
- x Yüüjna 7 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak wakapüjyapün yapaj.**
- x 7 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak gan wüshümtak Künchü achamünana wakachamünak yüüjna agatrüpün gan wawük.**

Ajüyügwütr a yainawükan

Yawütr wautsgükünük sasü akawujkanawütr naaya yatsasü autüshka tsük shükül atskautsatüküna yainajna kanak atüchwana chüyü a wamkalashgük sasü atraktrakchawütr yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) naaya shükülpün, güpünjücha, gujmna wasnawashlük, gujmna watülalkük, waspüchümayümskak, wangük naaya gujmna wanjük amka yagachwawka, gütskam wee yagap autüshka tsük shükül agülnakan, katüküganwaw alkach naaya atükawütr künawaw-atachmawülawükan anauklümkünütün sasü katüküganwaw naaya ananükünütün aljügülna a ajüyügwütr.

Chüyü a amaja wasüntak künukan sasü chüyü a kaasna polishia atüüla Laura, aulülach gütskam sasü amütsgükünütr chüyü a yawü apüjla anpasnawütr. Sasü atrach wansü yüüjna sasü ajajtra künakan sasü yamkaank tsük gütskam shükül achachach wansük chüyü a güina chagüch watawük yüshnaukü chüyü a kajwuk chüyü a shükülkan wasüwük a sasü gütskam "sasü polishia a agülnakan".

Ajüyügwütr sasü yamnüwa kawujka

Küsa autsgükünach amka sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) chüyü naaya kücha küna münüwa kawujka naaya ajawütr kawujka, gütskam atüchwanawütr naaya anaayü atkasüwalükan, yainajna kúsawatr naaya asalawütr yajüchakan naaya gan yajüchakan aklüja a agülnakan, wamjashchak naaya wakamjak yagachwaw, kawujshlakanwaw, aukütsajan, aukütsajanütr akatütsawütr naaya yamünü tsük/naaya chüyü a yamnüwa a güpün tsük ajwashlakan.

Martina wawük chüyü a ananküchamach a ajanüwükach yünwanaka Noe van kajwuk sasü yashümtüjü sasü ajwaynaka Cami. Sasü kamnü künapiujük chüyü a yatran pashtay a güshchü sasü aljajwayta sasü tsük gan sasü yaumskütrü. Gülay, yagap, chüyü a ananküchamach wajwashlak Martina tsük wasaka wagütsatskük yautütrü yakshlü künüchü yamkaank wawal.

Ajüyügawütr kawujka aukünapkala

Küsa, chüyü a watük anüküna aljügülna, yainajna anashlkünawütr, amtraltralcha, günamtska, awashla, anashlkünawütr, yagüinanamü tsük/naaya ajnaukas, wautakük naaya wabayak sasü wüj achmüla sasü ajajtra aukünapkala naaya ajawütr a gütü tsük wakayümalak aukünapkalakan, amka sasü augütauchawütr yüjücha wasnaksük aukünapkala yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) tsük/naaya yapütüwün naaya yatülachüwün autsgüküna aukünapkalakan naaya ajajtra aukünapkala, yajalajalüwün yakatükünü kanak yamnüwa sasü ajajtra kawujka tsük aukünapkala, gütskam amshalüküna amünachkan, atsküchana a yamnüwa, anjülchach a aukünapkalakan, asjütsükünawütr künawawkan, atranchawütr tsük atüchwawütr chüyü a atügüwawütr, yaina anaayü.

Marta wauklük sasü ancashnach aknük sasü chüyü a tsük sasü atwashla wakakük achüülchawüpün sasü gütr aknawajway wayümalak asjütsükünawütr aljajwaytakan mükna sasü wajüshlük. Gütskam aujamawajway chüyü a watsük anaayü, kantül washümtak kaulchü küna wakachükal, sasü anjülchach watswanük, Künchü amaja sasü künapiujük watamünak p' üchwa tsük ajlük tsük wasjütsak kajwuk apkala sasü yamkaank awauka aknawajway. Katük wakam jürrü aljatükan waulülak a chüyü a aukachüyü a gama a aljajwaytakan yalkü yüjüchagüpün, achwanawaw künawawkantsük aknawütr sasü yütsülkach tsük pashtray asjütsükünawütr wakasaka wachük sasü, wawük küchajatkü sasü gujmna wakagüinü yayümalüwün apkala aknüwajway.

La ajüyügawütr kawujka aukünapkala wautaknük tsük ajawütr tsük yamünü sasü Yamkaank sasü kawujka yachüwün sasü autsgüküna apashka apüjawütr ajüyügawütr (yats'ülkan, agülnakan, ajwalchawakan, aujamnübünkan naaya akautsatükünakan). Sasükan wajük sasü atachküna künawawkan kününkala yakünükan tsük aksaja. Wee, sasü yamkaank gujmna wakawü yajüshlü sasü atachapkala kawujka wakayümalak yanajükü amküshcha tsük sasü atükanach chüyü a münüwa a aklüjümawülawükan a pashtraykan.

¿Küsa yatskünü sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna?

Ükün küsankala ajüyügewütr aljügnajna a anüküna winatsük sasü anjülchach yütsaw wakawük apsüpach, gütskam ajüyügewütr yats'ülkan, autsgüküna agülnakan naaya sasü ajnaukas. Anaayü wakawük akshla naaya gan wakashlak amükshlach gütskam ajüyügewütr: ajayja a agülnakan, sasü aujamna naaya aukünawütr naaya asnaksawawütr anaktsümtach tsük atüchwawütr chüyü a yüjüchwütr.

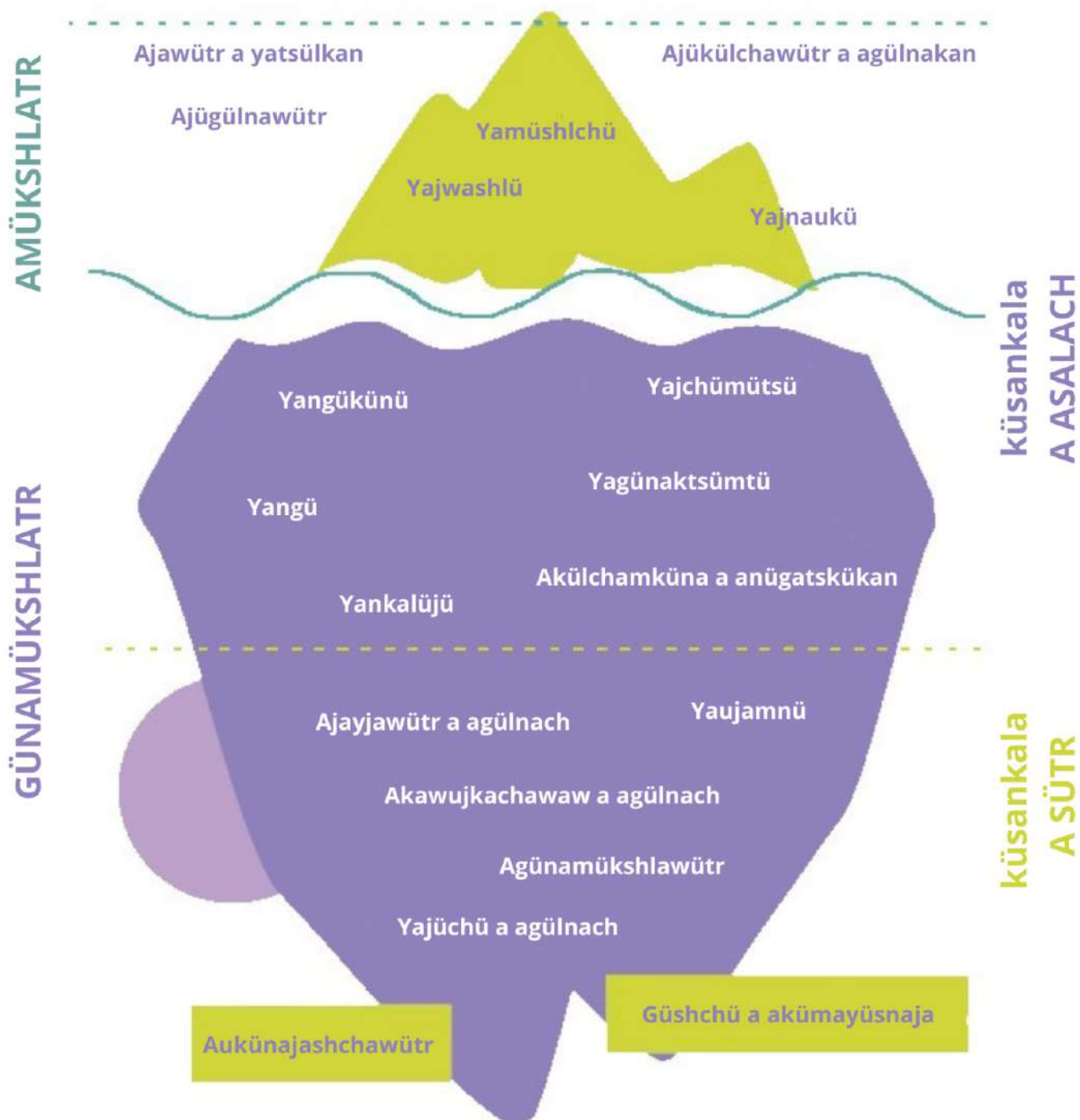
Sasü küsankala amükshlütr tsük ganamükshlütr yaina tsük watük yakalchü atülükawütr aljügnajna a anüküna waukük tsük wankawükanük sasü ajüyügewütr kücha akshlak wakatükünak. Yaajna sasü küsankala kücha ajwü tsük amükshlütr ajüyügewütr aljügnajna a anüküna -gütskam yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük ajanüwükach a yamkaankaubana- wakawük chüwü sasü kücha atragük künawaw, katükü kürr, kashlün chüachü anakashna ajajtra anaayü apüjawütr ajüyügewütr yagap küsankalan anjülchach chüyü a küsamkünawütr mütsa, anakücha tsük autüshka wakatülalkak, wakamküşchak tsük wakajüyügak a yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Anütsga wautsgükünük pashtray yüüjna sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) chüyü a küsankala kücha tsümnaw. Jatkülaw gan winankalak yamüklüjü gütskam amküna küsüna ajajtra amajakan, wasa wanpasnakal tsük wakatülachük üpatr yüüjna sasü asnaksawawütr kücha ajüyügewütr.

Sasü shükül wasnaksak agüinawütr wawük kücha küntülchü atatrachkan küsa wakachak akaptach, yüüjna chüyü a amtsawüla ganakshlatr tsük wankawükanük achamünana ajüyügakan, anaayü küsankala ajüyügewütr kücha amükshlütr. Sasü chüyü, aubana, amjawütr yats'ülkan, ajükülchawütr, abautsgüküna a agülnakan, amülchakü, sasü ajnauka, ajwashla. Jayajna, ganakshlatr sasü atütük kücha: sasü angawütr, yanga, amküşchcha, külpakan, ajayja a agülnakan naaya autaknawütr.

Ajanüwukach a aubanach Yamkaank a aubanach Ajanüwukach a aubanach

Awauka yüshnaukü, pataka a küna sasü küyüm wakawük ajülüükach ajüyügwütr aljügnajna a anüküna. Sasü wakawük kamnü asalawütr chüyü a püshchüpaw wasa tsük amküna anajüpashkach yüshnaukü wakashlak tsük wakawük atsgütashlach künawaw kümna sasü ajajtra tsük, jatkülaw chüachü gan wankalak künü, wakawük amjawütr anükünach sasü aljügnajna. Wasa apashkak ajüyügwütr wakawük antsasüla sasü amjawütr tsük sasü, wakashlalaw akautstach awauka sasü Atachalülawü a Atragükan.

“Wangük wasa katükü kürr yünwajna küma,
gan wakawük jatkü ajashcha”.

“Kümaw gan müshümtak yankalü, müaukük
kua wüncalak”.

“¿Wee kümüshpütikal? Washlak üwankütr
yautsgükünü sasü amküshla”.

“Atüüla küma wawük Ariel, bakü Rocío”.

“Jatkü, kashlün yakshlü kaulchü sasü atkaswawütr sasü
amüwawütr. ¿Winashpütükünük sasü anjülchach a futbol
sasü amaja a jatkü?”.

“Küchajatkü mütak ajway wee müjalajalak yashlü kücha
güschüj tsük wautsgükünak sasü yakünü”.

Campaña Argentina Unida contra las Violencias de Género

Sasü ajüyügewütr ganamükshlütr, sasü winatsgütashlük tsük sasü winakütüjajtrak, wakashlak sasü amtsawüla chüyü a kúsamkúnawütr wakatük tsük gan wüshümtak sasü gütü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH). Sasü ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna, gujmna wakawü sütülkan naaya apsüpach, amükshlütr naaya günamükshlach, wakamjashchak tsük wankalak sasü yatsüwütr ajajtra sasü küna.

Sasü Atachapkala a Argentina Chüyü a Amka sasü Aljügülna a ajüyügewütr sasü MMG tsük sasü Yamkaank a Aljajürrü, Aljügülna tsük Anajüpashkawaw Künüka wayümalak gütskam bayakü yamka ashügü autrawa künawawkan kücha amkatüküchs yaina sasü aljügülna atüchwana amküna künükan, chüyü a kayakan tsük yainanjülchawükan. Yainajna sasü apkala atükkan, akawujkanawütr, atükanajway, yüjücha atsüsawütr tsük atükana jücha-akshlakan, atachapkala watsak atük yaulülüwün kajwuk, tsük kajwuk a yajüshlükünak yatükanü chüyü a künawaw kücha amaktüna.

Kajwuk winawük aportar al ajanja atachmawülawükan achwanükan yajajtrü chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügewütr.

Yüjücha sasü atachapkala wakajalajalak yatachkünü yüüjna watün:

¿Künchü winajüchak künchü “alüla chüyach”?⁴

Sasü alüla chüyach wakawük wakagüntsümnawük sasü amünach ajüyügwütr aljügwülnajna a anükünatsük yautaknü amünach chüachü gúnauka yainajna yainajawütr jatkü.

Ükün augütawü yachamünü wasa ayainajawütr tsük yatsgüksajü amünach aljügwülna a ajüyügwütr wakawük wachüknak, ayünwacha kawujshlakan, kúsankala apsüpach yachamünü chüyü a augünjücha tsük aktsümta gúnauka. Yagüinüwün, yanak tsük autaka awauka chüyü naaya wasa kashaw.

Achükna a anpasnakan

Sasü chüyach chüyü a küna pajalajalak yashlü yagüsüwün chüyü a amünach ajüyügwütr aljügwülnajna a anüküna bayakü trajü yawü yayünwachüla sasü achümküna yashpütü sasü amünach.

Chüyü a kankala achükna anpasnakan wayümalak gütskam bayaküwaw yanükünü chüyü a müknsasü küna gujmna wajalajalü yaushkanü amüshlkach, güchümay, atskügü chümay tsük yanükünü sasü atawüljüwütr küsükal gujmna wajalajalü yasalü tsük gan yaushkanü aktünach.

Sasü ajükawütr, wawük trajü gan yautsgükünü yajüchü güpün tsük anamjücha sasü küna gütskam gujmna wawü yawü atüülach, wawük yasü, aba yatskünü akljükwüna naaya asalawütr aljügwülna tsük yanümsküwün atüüla wanaklajak.

Weekatükü, wawük ajüchakshlütr gan yautsgükünü yajücha ajülüükach küntülchü wasnaksük chüyü a münüwa aukünamünachwaw sasü washlak yaganüwün güjüwaw. Yagap, wawük chüyü apüjawütr wajalajalük yawü atrach gütskam chüyü a aklüja sasü künakanwaw wagüsak amünach aljügwülna a ajüyügwütr.

Achükna anpasnakan yagap wanjütsaknü gan yachamünü yüüjna washlak yagüsüwün anaayü küna watün wasa wajalajalük yanükünü aspütüküwütr, kalchü tsük yüüjna yatawülü gúnauka agüinamünüwaw sasü ayünwacha. Chüyü a kúsankala yautakü wasa ashpütükü gan gujmna wawüdo wawük gan yatü yüüjna künchü kashlün yankalü naaya künchü kúsankala kashlün ganalaw yanükünü alkach sasü küna amtsawüla ansajnaka tsük ajalüjalütrwaw.

Chüyü a achükna anpasnakan wajüshlökünak gan yatawülü washlak yaugüchüwün. Münüwa, wawük anamjücha yüüjna sasü atsüktsawütr ajajtra, alkayach, sasü yakünükan tsük/naaya chüyü a akljükan atrawcha asüwawütr tsük akalücha küna wasüwük. Weekatükü, wawük sasü tsük wasak yats'ül sasü küna a amünach a ajüyügwütr, yawü ayamülchak kürrnaka tsük yanümskü atsgügüchümaywaw atsgüchümaywaw tsük autakmüwaw.

⁴ Amshlana wajchak sasü yüjüchal “Guía de herramientas para la detección de señales tempranas de las violencias por motivos de género” sasü autatranawütr Mingeneros sasü Yamkaank a Aljüjürrü, Aljügwülna tsük Anajüpashkawaw Künüka. Watün washlak: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/guia_de_herramientas_para_la_deteccion_de_señales_tempranas_de_las_violencias_por_motivos_de_genero.pdf

Ayünwacha

Ayünwacha watükanak kūsankala kawujshlakan awauka küna. Gütskam awauka amünach wawük apashkak, sasü ayainajawütr gujmna wakachamünü wakayümalak yawü, yanümsküwün sasü küna wayünwachük. Wawük küchachwanükan yayümalü, tsük/naaya yaujüjünü anaayü amshalawütr sasü Amünach tsük yüüjna wakayümalak yaugüchü kūsankala atswakamük tsük jatkü.

Walkak yatsgütsük yayünwachü chüyü a atachümküna yainajna sasü kaulchü sasü küna gujmna wakajalajalü yauklütsamünü ajalüjalütrwaw yatskünsü alkach atülümküna ajajtra, yats'ül, jatkümünü, yaina anaayü akalkajücha. Yachachü sasü wasa atachümküna yawü achwanükan küna waulülak tsük gujmna watükanü chüyü a atrawcha atskügüchümay gujmna wanakashnü yaktsümtü atskütsawütr tsük yatskünü sasü ajyüügawütr wagüsak, wee gütskam sasü ajalüjalütrwaw yatükanü chüyü a kamüshna atülümküna ajajtra.

Augünüjücha

Wamünak anükücha akajwuknanach sasü küna amünach aljügülna a ajyüügawütr wakayümalak kantül yachamünü chüyü a augünüjücha polishiakan tsük/naaya amaktünüwawkan. Katükaba, wakayümalak wasnaksük gütskam chüyü a atsküchana kükas chüyü a ajalüjalütrwaw tsük yagap chüyü a gütü, katük chüyü a gütskam chüyü a akalchawütr.

Augünüjücha a polishiakan tsük/naaya amaktünüwawkan wawük künakan, wawük yasü, wachamünalaw naaya gan wawük sasü küna wagüsak naaya wagüsak amünach ajyüügawütr. Sasü küna wayünwachük wakayümalak watük kūsankala yüüjna sasü ajashcha tsük wasa ajalüjalütrwaw.

Augünüjücha kūsankala anjülchach chüyü a kūsankala chüachü ayünwacha watükanak chüyü a sasü küna amünach ajyüügawütr aljügülnajna a anüküna.

Anüjüchawü yüüjna sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna

Anüjüchawü yüüjna sasü aljügnajna a ajüyügwütr wakawük anakücha atskautsatüküna wakatsgüjamnak abajay sasü kürr. Tsümnawaw sasü tsük achamülütsawütr Anüjüchawü naaya güngüchümay anakücha yüüjna sasü aljügnajna a ajüyügwütr wawük sasü wakankawükanük tsük sasü wakautrawak günautaknü, atsgükükan, günyautatrüwün yawüka küchüshükan tsük ajalüjalütrwaw yajanjü.

Katükü kürr, sasü aljügnajna a ajüyügwütr yawü akshlüwach gütskam chüyü a yüjüchagüpün chüyü a apsüpakan apüjawütr künawawkan, awauka sasü atswana augüwawütr naaya yüjücha watagütrünük, wautakük yajükü yüjüchagüpün gütskam chüyü a yüjücha kawujka tsük künawawkan (González Prado - Yanes, 2013).

Wawük kücha trajü yajwalchachü yüüjna wasa anakücha, yankalawü anamjücha tsük yaugüchü sasü kūsankala apsüpach anütsga sasü. Agüinamünawütr, wasnaksük katrgütr a Anüjüchawü kücha achükna, chüyü a kūsankala güjü yankalükü awauka chüyü a sasü.

Anüjüchawü 1: "¿Küntülchü wakamünak?"

Sasü yamkaank gan wakachalaw ajwaypün wawük küntülchü güpün asmalü chüpü güpün gan wakashlak.

Sasü aujamnübünkan, atswana autrawa agatskakan mükna yaujkü tsük Amünach sasü wakalük sasü yamkaank wakalük chüyü a amünach ajüyügwütr wakawük, chüpü yasuwün, anüküna küsa wauklük kümacha atachtsümnaw yatranamkünü chüyü a ajüyügwütr.

Yagüinamünüwün sasü anasakawütr apüjawütr ajüyügwütr, ajüyügwütr ajwalchawakan aujamnawütr, watagütrünük anüjüchawü, külpawauchawütr, apshlaw a kalchü, anjüükülchawütr asayabacha, ashükawütr, yagap apashkaba naaya atüshka yamjashchü jatkmünü ajwalchawakan tsük wüjatskünsawütr.

Chüpü yasuwün wasa anüjüchawü watranchak a anaayü gütskam "gan wachük küntülchü la waukmünük" naaya küntülchü "yünwapün naaya yakünü gan wagütsatskük" gütskam wakatüklalaw aujamnübünkan tsük agatskakan wawükra "külpacha" sasü küna amünach aljügnajna a ajüyügwütr.

Anüjüchawü 2: "Chüpü augünüjücha wakawük güngüchümay"

Sasü yamkaank wakautsgükünak sasü augünüjücha gütskam yüüjna yatrappün naaya yayümalüwütr chüyü a jatkasuwün sasü atachümküna aljaukauna tsük aljaüna.

Wasa wawük chüyü Anüjüchawü kücha amüshlach gan wük wakatükünkak wasa, watün sasü augünüjücha güngüchümay wakawük, ganalaw wagünaktsümtak küchadüpüt ajmay wanjütsaknük amküna augünüjücha: yüjüchagüpün yakünukan, apkalakan, auksüka, waulülak Anüjüchawü, amkünücha, sasü atskünsa tsümnaw tsük yamgünkünüchalü amshalawükan.⁵

Anüjüchawü 3: "Wakatük anaayü"

Sasü yamkaank amünach aljügülna a ajüyügewütr wakayümalak aklüja apsüpach: wakawük yamülkan, shükakan, jayajna a wüjagatska, aba apkala a anajnamach, amünach kayajlüwük.

Kanak yamkaank wajalajalük yagüsü chüyü a amünach aljügülna a ajüyügewütr. Bakasaw chüyü a akalk yamkaank yawü kücha naaya agüpünalkach naaya yajach. Wasa atülwajcha küntül wakashlak sasü amünachna tsük gan wakasaka güchümaywaw sasü küna a atskautsatüküna.

Anüjüchawü 4: "gujmna wankalü agatrnaka"

Sasü yüjücha gujmna wakayümalü agatr, küchajatkü watsgütashlük.

Chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügewütr wawük chüyü Küna a Gütü wakayümalak yanagüchümayü katükü küntül wakakalük chüyü a amünach ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna gütskam a güşchüj gujmna wakajalajalü yashlü yawüwün amjashchach. Sasü ajüyügewütr chüyü a wakayümalak yatsgütashlü. Wasa amünach, wawük trajü yayünwachü aba yaktünü tsük yamkaak sasü elümstüm naaya küntül wakatskünüch chüyü a aksaja a künunkala

⁵ Chümayü watüguwak sasü Yamnüwaka Ajüyügewütr a Ajwaykan (OVD) sasü Yamnüwa Küchaujü Amaktünüwawka Künüka, sasü 114.693 yüjücha awajküchach yüüjna 15 septiembreka 2008 yüüjna 31 mayoka 2020, wük chüyü a yasuwün wagütalwachük tsük watragak a chüyü a küna yatamünü wankalak chüyü a augünüjücha gütalaba.

Anüjüchwü 5: "Yasgüchna sasü kürw wakajanjükw"

Sasü aljügülna a ajüyügwütr wakawük yüjücha sasü ak'anauchawütr kümnagün.

Jatkülaw wawük güchümaya ükün yüjücha wakajanjüshlak, atügüwa yüüjna yamkaankaubana tsük aubawütr agüngatska wakawak güchümay winagüinak yajajtrüwün chüyü akünawaw chüyü a tsük katükü chüyü a sasü aljügülna.

Anüjüchwü 6: "Wakawük güpünütr"

Pashtray wakagüpünalkak wakawük ajüyügük kajwuk akalk tsük kajwuk sasü küna.

Ajüyügük gan wakawük güpünütr watagütrünük. Sasü amkatr, chüpü yasuwün wakajalajalak yachmülükünü kücha jatkü su apkalatsükyawü anümskach k'alk'aljna künawawkan. Yaulülü "güpünütr" wawük yagünkünüchü tsük yamtsawülkü chüyü akünawaw yagap wawük amütsgükünütr.

Anüjüchwü 7: "Sasü wankashnak"

Chüpü yüjücha ajüyügwütr amküshla wakautsgükünak sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH.

Ganküsü wamtsawülkak küntülabap apüjawütr ajüyügwütr. Wasa asalüjama wakakatükünkük amütsgükünüwaw yüüjna sasü küna wakalük chüyü a amünach ajüyügwütr yasuwün yatawülü kaya yüüjnküntül la wautsgükünük.

Anüjüchwü 8: "Wakawük tsüka"

Yamkaankasnaja wawük tsüka pashtrayasnaja katük yütsawgüsü.

Pashtrayasnaja wawük chüyü apgayaucha wankashnak yamkaasüshgü küchabajawaw pashtray yüüjna sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH. Yamkaankasnaja wakagayük amka sasü ajüyügwütr atsgüjamnach tsük auklümkünach sasü küsamkünawütr.

Ajüyügewütr tsük yainanjülchawükanwaw

Yalküjü sasü ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna kūsankala kawujshlakan, wawük achwanükan yatawülü sasü katükü yamnüwa tsük yautakü awachüküna watagütrünük amünach wüjkünakan. Wasa ajükawütr, wawük küchachwanükan yatsgüjawü sasü aukünamkünajna a kawujka chüyü a kaya yainanjülchawükanwaw gujmna wanakashnü yatü tsük yamüshlkü sasü küchachüpü ajüyügewütr wakajagüshüksasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH.

Winashümtak yainanjülchawükanwaw gütskam chüyü a kayawayümalak amjashcha küna apashka sasü aljügülna a ajüyügewütr autrawa küchachüpü naaya amküshcha autrawach sasü wüjkiawaw naaya aklüja wakatsümnawük tsük wamülükük amünach atkaanükünawaw sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH), chümay gütskam yüshnaukü, atawülüjawütr künawaw-aujamnübünkan, atsüjachachak, güjübbawaw, müknajna a agülnakan, aljügülna a aklüjüküna, atachaujama, awükünkü a katay a yajwaywanwütr naaya anaayü chajnükan, atükkanwaw, amünach autakmawütr sasü aukütsajan, yaina anaayü.

Judith Butler

wawük chüyü ajwalchachak wamtsawülak chüyü a
aujtüchüwüchawütr a aljügülna a yüwüchü tsük
anajüpashkawaw, wee wasüwük sasü yainanjülchawütr yaina
aljügülna, anajüpashkawaw tsük sasü atashpütawütr:

“Wünüküchak awachüküna yainanjülchawükan wamüwük
sasü anamjücha ¿Kaulchü wajalajalük yanjüükünü
küumshkütrü Sasü Atachgütü? Künüchü wümünkalak
asüwawütr sasü chüyü a aubawütr agüngatska amka
kayajlüwük tsük atkaanach, wümüsüshlak ajwayta-küna
wajalajalük yajücha küumshkütrü küsamkünawütr
atachgütükan chüyü a anjüüküna, chüyü chüyü a achüta,
watükanak kūsankala chümay gan wawük chüyü a
yamkaank, gan chüyü a ajanüwukach a küna, gan chüyü a
katay. Wasa atashpütawütr wakashlak atsgüjawach Sasü
Atachgütü. Yaukün chüyü a anjülchach sasü gayü wawük
yamshalü chüyü a münüwa atkaanach tsük ashpütäkach
kükas sasü küyüm kawujka. Sasü wakatüpün chüyü a
münüwa kükas Sasü Atachgütü tsük yagap sasü
aukünapkala” (Judith Butler, 2019).

Jatkülaw yaajna awaukas asnaja a yamkaankan yajüchü sasü atülükawütr küchachüpu naaya wuasa, ajwalchüküna yainanjülchawükanwaw wawük atsgach Kimberlé Crenshaw, ajüküchak tsük aktsümtakwütr estadounidense, chüyü a yüshnaukü 1989 (Viveros Vigoya, M., 2016; Crenshaw, 1991). Ajwalchüküna wakünshak gütskam wasalüjamük yamkaankasnaja wakayachük chüyü sasü naaya amküshcha (agülnasnaja) tsük sasü kūsankala apashka kūsamkünawütr katüküganwaw (aujamnübünkan, atachmawülawükan, künükan, katüküautagüwü, yaina anaayü) wakamkünük kūsankala ganküsü yüüjna güta sasü küna e akljüüküna, yabaywün ajawütrka a gütü.

Wasa kūsankala, yainanjülchawükanwaw wasnaksük gütskam chüyü a apüjawütr apsüpakan wakashnak yawachükünü Küsa sasü aukünamküna a kawujka wakayümalak yatskünsü yajanü tsük gan yawklümkünü naaya yawklükälchü wasa katüküganwaw wakamjashchak a yatrangkan agüsach chüyü a atülükawütr küchüshükan.

Wakatük alüla yainanjülchawükan waujamük yajükü wasa amülawütr gütskam kashaw wakalük yainautrawach tsük aujütawülach tsük gan wakajalajalük yawü aljütranach kūsankala kütrkütr naaya washlak (Yuval-Davis, N., 2006). Wasa ajwalcha wawük chüyü yamüwütr alüla sasü amkünawütr tsük sasü achmüla aukünamküna a kawujka, akashnach küchachüpu wawük sasü anütükükan sasü akljüüküna sasü amsamülnawütr gujmna wakawü atatrach sasü aukünamküna a kawujka bayakü anütsga yatü agüwaucha atkaanükünawaw naaya amküshcha anaayü kūsankala pawük günamükshlach, yankawükanüwün naaya yawklükälchüwün katüküganwaw küchüshükan waujamük wasa agüsa naaya yainanjülchawütr akljüükünakan.

Miriam Gomes

wawük chüyü anaugüwütün tsük ashümtak Cabo Verde anamülsütünka wagüinakünak gütü sasü küna tapayü a küna a gütü, wee wasüwük sasü yainanjülchawütr akljüükünakan:

“Sasü yajwaywanwütr tapayü a küna (atswana) tsüka a anaayü yatran atkaanach naaya chajnükan atülalkach: autsgüküna sasü ajwayta, kajwuk ajükawütr. Katük sasü gan winankalak wüj kusan, künawaw sasü winashlak wayümalak yagap wankalak apkülcha. Chüyü a wüj awachüküna, ajwalchachawütr, chüyü a auklütatrach sasü atsüktsawütr, küntülchü bakasaw k’aschak chüyü a atsüktsawütr wasa tsük yakshlü yatü ganalaw wajüshlükünak, sasü yajwaywanwütr tapayü tsük ak’anauchach” (Miriam Gomes, 2019).

Sasü münüwajna sasü MMGyD, Atülümküna a Künükan Amkünaka amka sasü ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna 2020-2022 wawük atükanach yüüjna chüyü a kaya yainanjülchawükan tsük kūsankala, ankala, chüyü a kükaukauna akatügüsükan. Wasa ajükawütr, sasü aukünamküna tsük amküna ankalach sasü waujamük sasü alküja sasü apashka kalchün sasü aljügülna a ajüyügewütr.

Su alküja a kawujshlakan, gütskam wawük sasü atsgüksajawütr, anakalücha, atagawütr tsük atskalchü Sasü amaktünüwaw a ajawütr sasü küna wakajagüshükamünach ajüyügewütr yüüjna chüyü a aljügülna a kayay anajüpashkawaw sasü kaya yainanjülchawükanwaw. Wasa kūsankala, agüwaucha sasü autrawa sasü aljügülna anaayü atawülüjawütr atkaanükünawaw tsük wakatsümnawük sasü asalawütr, chümay gütskam: yüshnaukü, kayajlüwük, müknajna a agülnakan, aljügülna a akljüjküna, atsüjachachawütr tsük anüjüchawü, güüjübawaw, awükünkü a katay a yajwaywanwütr naaya anaayü chajnükan, atükkanwaw, autakmawütr sasü aukütsajan, yaina anaayü atawülüjawütr künawawkan tsük atachmawülawükan.

Ajüyügwütr küchajwü: yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana

Sasü ajüyügwütr küchajwü aljügnajna a anüküna wakawük sasü tsük trajkaam yamkaank ajanüwukach tsük küsa küna wakawük ajülüükach ajüyügwütr aklüjüknajna, asalawütr aljügnajna naaya mükajna a agülnakan. Wasa wakawük sasü asalawütr ajüyügwütr wajasjusak kúsamkünawütr atachmawülawükan, künawawkan, ashkümünükan, aukünapkalakan tsük aujamnübünkan amtsawüla sasü katüküganwaw küchüshükan sasü anütsbaka a autrawayaina sasü aljügnajna: kaday a pashtay a jürrü.

Yamkaankaubana

Yamkaankaubana wakawük sasü trajkaam yamkaank a cis ankalach pashtay sasü wük ankala yawü yamkaank. Yamkaankaubana wakawük asnakawawütr küchajwü chüyü a agünamüna ajüyügwütr wajüshlükünak katük gan wabayakük sasü ajükülchawütr, güpünalka yats'ülkan tsük agatskakan, atraktrakchawütr agülnakan, yaina anaayü. Chümayü wasa bayakü, sasü trajkaam ajüyügak yamkaank wanükünak chüyü a yamnüwa katüküganwaw anütsbaka tsük atülülkawütr tsük wümümülak aubana ankalach pashtayna anaayü yamnüwa -gan wük autakmach- wee gütskam küsa achamünach günaktsümtach naaya yamnüwa ajüyügwütr a agülnakan.

Marcela Lagarde

anpasnakan tsük künashümtaütr mexicana aljügnajna a yüwüchü yüüjna yamkaankaubana:

“Yamkaankaubana wawük sasü amka yamkaank tsük künüchü sasü atawülüjawütr atsüktsawach achamünana künawawkan wakanakashnük amka sasü kawujshlakanwaw, jatkümünü, sasü aukütsajantsük ajajtra sasü Yamkaank. Yamkaankaubanajna kürrjna tsük yamnüwa, atkaana amka yamkaank achamünach aktsümtachna tsük günaktsümtach, ajüyügük, anajügnütün tsük anaubanütün wüjkünakan tsük yatrakan, yasuwüknakan naaya aktsümtakan, wakatsaklük trajkaamjna güpün ükün sasü ajülüükachna (...) Katükaba, kajwuk wakayümalak amkünanakan sasü yamkaank wakawük autsgükünütr, wamünatr, agüpünalkütr tsük wasüntatr” (Lagarde, 2005).

Sasü atraja a yüjücha

Yüjüchajanpün, sasü Yamnüwa Yainamericana Künaka a Gütü (Yamnüwa IDH) watsgükük bayakü “aubana yamkaank Aljügülnajna a Ajwalcha, yagap aktsümtach gütskam yamkaankaubana”⁶.

Atachalülawü Atragükan Künüka, bayakü yamkaankaubana, yagap wankalak kaya sasü anükünawütr kümäyüütr sasü anankalütün. Sasü Atachgütü Augücha 26.791 wajanjök ajüla 80 sasü Atachalülawü Atragükan yatsgüjawü sasü shükül yamkaankaubana tsük yamkaankaubana atrawach. Chüyach ajwalchüküna bayakü gütskam chüyü a aubana “chüyü a yamkaank künüchü ankala gujmna wawü wankalak chüyü a pashtray tsük aljügülna a ajyüygawütr”. P’üchach wasüwük aubana wayümalak yüjücha anüküna wajüülük anüjüchawü a chüyü a küna sasü waukümünük naaya waukümünün chüyü autrawa (yatraw, gan yatraw, yatraw a autrawa, yaina anaayü).

Anaayü akalk, Registro Nacional de Femicidios de la Justicia Argentina (RNFJA) atükanach Aljajway sasü Yamkaank sasü Yamnüwa a Kasukan Amaktünüwaw Künüka, autsgükünach bayakü asalach sasü “Augünawütr yüüjna Yamkaankaubana” atskünach sasü Maalach a Aukaunaka sasü Aktsümtak a Yamnüwa (CEVI):

“Trajkaam a ajayügak yamkaank Aljügülnajna a Ajwalcha, watün gujmna wawü gujmna wayümalü münüwa kükas sasü yakünü, chüyü a ajwaykan naaya kanak anaayü autrawa yainakünakan; sasü yajwaywanwütr, anjülchach kanak küna, naaya gujmna wawü ankalach naaya atsgütashlach sasü Amünachtsüksus, amküna naaya aukükalkawütr”.

Gütskam winakshlak, wasa anasakawütr wakalak sasü yamkaankagüngatska gütskam yüjücha a anükünal atashpütükün sasü yamkaankaubana.

⁶ Yamnüwa a IDH, yüjücha González tsük anaayü (“Campo Algodonero”) anaayü México, atraga 16 noviembreka 2009, atachachatatrü 143.

Micaela García

Micaela García wawül chüyü a ananküchamach 21 yüshnaukü sasü asnaja Wautakük tsük yagap sasü “Ni una menos”. Yüüjna 2017 wawük ajülüükach yamkaankaubana ajwayta, Gualeguay (aljatükka Entre Ríos). Yüjücha yakünüka, Micaela wankalal atskünsawütrpün aukünamküna achamünanaka amajajna. Yünwapün tsük küntül wakatüchüülchal yamnüwa sasü agüwauchan "wawük chüyü a ananküchamach wagayak ajajtra tsük küumshkütrü sasü anküshlal küsüna ajwalcha a anütsga yagüinü"⁷.

Künawawkan watükanak yamkaankaubana tsük ajüyügwütr amshalawükan watawülak chüyach anjüüküna atsgüjamnach yüüjna sasü asnaja yamkaankanütr: achwanawaw küntül wachmülak chüyü a amküna sasü Amünach, atatrach sasü mügünawütr apkalakan, yatsgüjawü kaya aljügülna tsük anajüpashkawaw sasü apkala amajajna tsük yüjüchagüpün sasü atskünsa tsük amküna yüüjna wasa kaya.

Gütskam asjüsja a wasa achüta, 2018 wanatskünak Sasü Atachgütü Augücha 27.499, aktsümtach gütskam Ley Micaela, wamshülak angüwawütr aljügülna tsük aljügülna a ajüyügwütr kajwuk sasü küna wapkalak sasü chüyü a kawujka, sasü gütr anütsga sasü Amünach, kajwuk sasü aushnücha tsük asjütsümtülchü. Chümay wawük sasü wasa augütawü tsük washlawülak, anpasnach, wakatsgün gütskam asüwawütr sasü küsankala anaayü asjütsükünawütr tsük yamnüwa sasü münüwa autakmach.

⁷ Ak'anauchawütr: DTV DIPUTADOS TELEVISIÓN. “Atachgütü Micaela: ajayjüküna küma gütskam türatüra”. Auklütsamünach: https://www.youtube.com/watch?v=i8Qx4gHoaQk&ab_channel=DTVDIPUTADOSTELEVISI%C3%93N

Ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana

Ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana wakawük sasü trajkaam ajüyügak ajanüwukach anüküna atranach aljügülina a aklüjüüküna⁸. Watrachak ajanüwukach a küntül wanaklujakn gütskam chümay, kashlunan achamünach naaya gan ajanja atatrach künakan tsük agüntülchak yatamünü achamünach ajanjükünawütr yats'ül. Ajanüwukach watükanak aljügülina a aklüjüüküna sasü küna sasü yamkaankan-pashtraykan. Apüjya wakasnaksük aklüjüüküna wankalak ajajtra gujmna wakawü amtülchach a chüyü a atashpütawütr yüwüchü, watawükshlök güpünwaw sasü ajüyügawütr chümay.

Mauro Cabral

anpasnakan gütü yainagülnakan tsük ajanüwukach, chüyü a anatütün GATE – Anümjashcha a ajanüwukach, sasü anajüpashkawaw a kawujkakan tsük yainagülnakan amkünajna.

“Aba yamütsü künchü chümay gütalmünükan naaya gujmna wakawü sasü apüjawütr pashtray tsük yamkaank, küntülaba anamjücha winajajtrak chüyü mükna yawü gütskam pashtray wanjütsaknük gan wachachak yawü awauka gütskam yamkaank. Tsüka, apsüpach, wakatük sasü cisagülnakan: aba yamütsü kauchü gujmna wawü naaya küsa, winajajtrak chüyü sasü yawü naaya yaujamü ajanüwukach wayümalak bayashpüt yüjücha tsük akautsatüküna künüwatün. Yüüjna kajwuk, chüyü: yamütsü sasü küna, wawük yasü, küsa gan wakawük ajanüwukach” (Cabral 2014).

Atük küsüna sasü sasü ajanüwukachaubana wawük aktsümtach sasü atswana asach sasü yüjücha sasü anpasnakan Amancay Diana Sacayán. Wasa sasü wautatrak chüyü a ajanja sasü

⁸ Chümayü ajüla 2 sasü Atachgütü Augücha 26.743 Aljügülina a Aklüjüüküna, “wajükük aljügülina a aklüjüüküna sasü yajjatra düür tsük wüjkünakan sasü aljügülina gütskam cada küna waushkanak, künchü wajalajalük yawükünkü naaya bakü sasü agülina akümshalach sasü yasuwün ankawüka, yajüshlökünüwün yajajtra wüjkünakan yats'ülka. Wasa wajalajalük yanjütsaknük ajanjükünawütr sasü akyatsül naaya kününpasna a yatsülkan yainajna atüchwawawütr aküchashümtakan, kirurgikokan naaya anaayü yüjücha, kantül sasü gujmna wawü aukütsajanütr atsküchanach. Yagap wajüshlökünak anaayü aljügülina a asalawütr, gütskam amküshla, küsankala yajüchü tsük küsankala”.

yüjücha watün, atragapün, yamnüwa wautsgükünak chüyach a yasuwün “ajanüwukachaubana” yasüwü aubana sasü agünga tsük yüüjna sasü aklüjüküna ajanüwukach tsük aljügülna a ajüyügawütr.

Ükün yatrakan wakatüülak ajanüwukachaubana a künawawkan sasü ajüyügawütr küchüshükan autsgükünach yüüjna ajanüwukach wakawük atashpütäck ajwaypün yak’anauchawütr, sasü yakünü, sasü ashümtüjatajway, sasü ajawütr sasü jatkümunü, sasü apkalatsüksu kamnü wawük sasü trajkaam.

Ajanüwukachaubana wawük anaayü sasü asüwawütr gütskam anjülchach agayüja wakankashnak yamükshlü chümay sasü ajüyügawütr amka ajanüwukach. Amaja sasü Amükshlawaw Ajanüwukachkan wawük amshalach yaukün sasü agüngatska wankalak amka Natalia “Pepa” Gaitán” Gaitán, sasü 7 marzoka 2010 Córdoba agashl sasü aunüktsüm.

Sasü aubanüküna aljügülnajna a anüküna amka AJANÜWUKACH wakawük achüshüjanawütr kücha ajwü sasü ajüyügawütr yüüjna wasa yatran. Wasak gütskam amküna a ajüyügach anükünach sasü ayangü tsük yagantskü sasü katay a yak’anawütr, atachaujama, aljügülna a aklüjüküna, münakna a agülnakan, yaina anaayü achwanükünü, wakayümalak chüyü a amajashcha a autatranach tsük wautüshkak chüyü a auksa a autüshka kawujkanach sasü jajwaywanwütr. Sasü ajüyügawütr kaana-aktüna wamügünchak amka AJANÜWUKACH, küntül wakamünak atawülakshlüch sasü agünauka yagüshüwütr amügünawüka ajüyügawütr yatsülkan, ajwalchakan tsük agülnakan.

Amancay Diana Sacayán

Amancay Diana Sacayán wankak Tucumán sasü 31 diciembreka 1975. Ükün yüshnaukü mashl wachük kajwuk yakünü La Matanza (aljatük a Wunu Shay). Yaajna sasü ananküchamachwaw ajanüwukach wamüwak yüüjna aklüjüküna ajanüwukach chüyü a üpatr autranach atashpütawütr. Sasü ajyügewütr tsük ajajtra chüyü a yünwapün wasgük a wankashnak küsankala yasjütsü yatsgütashlü. Wamüwük yagüinükünü asnaja künawawkan tsük wajüshlök sasü atükanawütr sasü Movimiento Antidiscriminatorio de Liberación (M.A.L.). Wajanjök chüyü küchachwanükan asnaja sasü anajüpashkawaw Argentina tsük wawük chüyü a sasü anasgütün Sasü Atachgütü Aljügülna a aklüjüküna chüyü a Lohana Berkis, Pía Baudracco, yaina chüpü anaayü.

Diana wawük aubanach 2015. Anaj chümaycia, amaktünüwaw wasalak aubana gütskam chüyü a abauna agüngatskayüüjna sasü amtsawüla sasü aljügülna a aklüjüküna. Wawük yasü, anaj yasuwün Anütsga Amaktünüwawkan wasalak ankala atüülajnaka: ajanüwukachaubana. Katükaba, wankalak taayü apiujök yütsaujna, octubreka 2020, Yamnüwa Künükan Ajway Atragükan watswüjjak katük washpütak wakatsümnawük “agüngatska sasü aljügülna a aklüjüküna”. Chüyü a yasuwün kücha, winakshlak amjashcha wayümalak atswana aljügülna a kayay anajüpashkawaw sasü Anütsga Amaktünüwawkan wanükünak sasü yüjücha gütala gütü tsük wanajüchak amütsgükünüwaw yainakünükan sasü Argentina küumshkütrü anjüchawü anajüchawütr atskünach yainajna sasü auklümütsawütr alkach yainakünükan Küna a Gütü.

Kamnü, küna a alkawütr wawük chüyü sasü küsankala küchaküchajwü ajyügewütr aljügülnajna a anüküna. Sasü kawujshlakanwaw yats'ülkan, ajwalchakan tsük agülnakan sasü küna, wee gütskam tsük sasü achmüla atülümküna ajajtra aukütsajanütr ajyügewütr. Küna a alkawütr bayakü atraktrakchawütr, atraja apkalakan tsük agülnakan, wamüjashchak atraja a yamkaank, güschüj tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Kamnü, küna a alkawütr wawük chüyü sasü kūsankala küchaküchajwü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna. Sasü kawujshlakanwaw yats'ülkan, ajwalchakan tsük agülnakan sasü küna, wee gütskam tsük sasü achmüla atülümküna ajajtra aukütsajanütr ajüyügwütr. Küna a alkawütr bayakü atraktrakchawütr, atraja apkalakan tsük agülnakan, wamüjashchak atraja a yamkaank, güşchüj tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

“Todos los días, al despuntar el alba,
 En la superficie de la tierra,
 Mueren las travestis anónimas,
 O mejor dicho, innominadas.
 Y son pocos los que lloran tan triste pérdida.
 La pérdida de las guerreras,
 De las Amazonas del cemento
 Que aún en su máscara de maquillajes,
 Ejercen su libertad.
 Y qué se hace en la máquina del mundo?
 Se sigue echando humo, poniendo a funcionar
 Las fábricas,
 Ordenando en filas a los estudiantes,
 Dictando el gusto de las naciones,
 Mezclando con el agua las mil supuraciones
 De la revolución industrial.
 Las travestis no hacen marchas multitudinarias
 Que son mostradas en todos los medios de comunicación
 Para evitar su matanza.
 No.
 Aprovechan una vez al año la indiscreción del gay parade,
 Y salen a revolear sus pezones como mariposas emperadoras,
 a menear el culo de una vereda a la otra
 y a confirmar que la única causa por la que vale la pena morir
 es la libertad y el amor a esa bestia que nos fue prestada
 En esta corta zona de desamparo llamada vida”.

Extracto de “Instrucciones para mi muerte 2”,
 Sosa Villada.

“Kajwuk amaja, chüyü a sasü auküchatükna,
 Sasü akalkaujü sasü atük,
 Trajkaam sasü ajanüwukach atüülaba,
 Naaya küchajatkü wasak, gan küsü.
 Tsük wakawük taayü wakaualak chümay achütüyach atswanach.
 Atswanach sasü wawül,
 Sasü tülünwütr sasü apülkach
 k’aschak kaasnayüpu gültüwü,
 Wautsgükünük aukütsajan.
 Tsük Künchü wankalak sasü küsankalwütr sasü küyüm?
 Wagüinak yaptüwün amtüküj, yatawülüwün a chüyü a wasalak
 Sasü atükanawajway,
 Asjütsa sasü sasü küumshkütrü,
 Chümay apajü sasü künü,
 Yauklalü sasü yagüüp sasü pataka a yüjücha
 Sasü auklünjawütr atükanawajway.
 Sasü ajanüwukach gan wankalak asnaja a chüpü küna
 wakawük asnaksach kajwuk atüchwanawütr chüyü a awajkücha
 yutakü chümayka.
 Bakü.
 Wakatsgüchwanawük chüyü a yasuwün yüshnaukü gananümska sasü gayü,
 Tsük müshpüt yasüntü ausgapün gütskam kululu autsganütsgach,
 Yachüshlü sasü ashlüwü chüyü a jüwün sasü anaayü
 Tsük yatswüjkü wüjchüyütr anüküna wamütsük yajkaamü
 wawük sasü aukütsajan tsük agütsatska a sasü güpünütr wawük tsümnaw
 wasa tagü aljamünüwa ajnatüka atüülach ajajtra”.

Ajchükünawütr “Instrucciones para mi muerte 2”,
 Camila Sosa Villada.

Pashtraykanwaw - Atrawcha amütsgükünütr tsük anajüpashkach

Wankalak kaya yüüjna sasü achakautsatütr künawawkan tsük atachmawülawükan atskautsatüküna, aklüjüdüna tsük autrawa yaina sasü aljügülna achwanükan yatükanü chüyü a künawaw küchaamaktüna tsük amkatüküch. Yajchü sasü achamünana ajüyügak tsük abaunakan wakünshak gütskam ashpütü sasü atachümüküna kūsankala wamüwak sasü ajajtra pashtray tsük kūsankalan anjülchach chüyü a atachmawülawü sasü wamkalashgük tsük, wakashnak yakshlü sasü kūsankala wakashaksak aljügülna a katükü gan wawü tsük sasü ajüyügwütr wautsgükünükü amka yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Kajwuk, tsük kajwuk kūsankala anjülchach tsük winakük sasü atükanawütr tsük akadawütr atskautsatüküna atsgach sasü künawaw tsük atachmawülawü, amülach sasü atskautsatüküna gütskam küsa atülwajcha akajwuknanach tsük kaasnankalach yüüjna chüyü a yatran küna wükka, yainajna küsa aklüja, künükala naaya chüyü a amküna. Sasü amküncha atülwajcha wakawük jatükükan tsük atüchüülchach künawawka, wakamüwak a yawü atsgach gütskam “atachgütü ankawüjnakan naaya atach yüwüchü”, tsük achwanükan, anjülchach sasü “ajükawütr kawujka”, sasü ajalüjalütrwaw wakatük sasü, wasalaujamak sasü tsük, yüüjna kajwuk, yajanjü sasü.

Sasü ajükawütr, chüyü a atskautsatüküna aljügülna wawük chüyü yüüjna chüyü a küna, amtsawüla aljügülna, wamshülak apashka, aklüja, künükala tsük chüyü a amküna yak’anauchawütr sasü katüküganwaw yaina sasü aljügülna tsük asalawütr atülükawütr, amküna atsgach künawawkan autrawach sasü tsük amtülchawütr sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Anjülchach yüüjna wasa ajwalchüküna, winawük wamünak chüyü a güchümaya sasü naaya atskautsatüküna yawü pashtray “pashtraykanwaw katükükan”. Wasa sasü waukaunak chüyü a yawü aklüja winawük yanatüülü tsük yanaktsükünü, chümay gütskam yawü katüküagülnakan, anakütün, wawük yats’ülkan tsük agatskakan, sasü atskünsa, tsük gүнaukach, anpasnakan tsük agülnakan, yaina anaayü aklüja⁹, tsük yüüjna küsa wakünshak apashka kūsankala ajüyügwütr yaina pashtray tsük amka yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

⁹ Yadüürnawütr yüüjna wasa ajwalchüküna wajalajalak yachümjüchü akawujkanawütr “Masculinidades sin violencia” sasü autatranawütrka Mingeneros sasü Yamkaank a Aljüjürrü, Aljügülna tsük Anajüpashkawaw Künüka. Atamünükütr: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/masculinidades_sin_violencias.pdf

**Agostina Chiodi, Luciano
Fabri wet Ariel Sánchez**

küsankalan anjülchach sasü Amshalawajway
Pashtraykanwaw tsük Ajanja Künawawkan, “Pashtray
tsük pashtraykanwaw” wakasak:

“Kajwuk pashtray wakawük, wakawük tsük yawün künawawkan sasü apgayaucha augütawü sasü pashtraykanwaw. Tsük, awauka chüyü a naaya, apashkajnaka tsük katüküwaw, gujmna wajaalajalü yajwalchachü Künchü amküncha washlak wasak autüshka, wee gan gujmna wawü sasü amküncha kücha akshlak, yawü tsük ajayügak. Amkatr, atükawütr atskautsatüküna pashtraykanwaw kümayü tsük ajüyügük, wük wakaukaktünük, yatsgü chümay tsük yashküwüchü amütsgükünüwaw yjüchagüpün Künchü achamünana kümayütr wügüinak yauklümkünüwün. Tsük watün chüyü a yüshnaukü: sasü chüyü a atachmawülawü tsük chüyü a asjütsükünawütr sasü künawaw, bakasaw wawak aukütsajanütr pashtrayasnaja tsük, wakanak, sasü achwanawaw yakshlawü sasü akshlawütr” (Chiodi - Fabbri - Sánchez, 2019).

Sasü aukünamküna a kawujka atsgüksajawütr sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna wakayümalak yajüşhlükünü atskalchü ajwalcha amküna pashtraykanwaw, amkatüküch tsük anajüpashkach, sasü kūsankala, künawawkan tsük atachmawülawükan atskautsatüküna tsük sasü autrawa yaina sasü aljügülna tsük yasgü chüyü a ajanja atachmawülawükan gujmna wanakashnü yatükanü yaina kajwuk, tsük kajwuk künawaw aukütsajanütr, anajüpashkach tsük amaktüna winatülwajchak.

Yüüjna wasa kaya, wawük achwanükan kajwuk sasü küna gujmna wakayümalü gütü a yatsküchanü aukütsajan küsa bayakü, küsa wakatüülak tsük küsa watükanak atrawchapün agülna-agatskakan yanakütü atrawcha amütsgükünütr tsük anajüpashkach.

Yayümalü sasü apashka kūsankala yatükanü atrawcha, yanümskü sasü tsük yaktünüsasü yachüwün sasü wüjka ajwalcha amküna tsük/naaya autüshka tsük katükü augütawü, wanagütalak yamnüwa kücha aukütsajanütr tsük amaktüna kajwuk, tsük kajwuk.

Principios de Yogyakarta¹⁰ bayakü sasü müknajna a agülnakan gütskam “güjüwaw awauka küna chüyü a wasak atramküna agatskakan, agatskakan tsük agülnakan küna chüyü a aljügülna apashkak yaka naaya katükü aljügülna, naaya kücha chüyü a aljügülna, wee gütskam güjüwaw yayümalü autrawa tsük agülnakan wasa küna” (Principios de Yogyakarta, 2007).

Kashlün anajüpashkach kūsankala yanatüülü amküna agülnakan chümayü aljügülna tsük aklüja sasü küna. Ükün sasü wakawük: ajanüwukach yaina anaayü apüjawütr, wasa, gan wakayümalak gütskam washlak, kütrkütr naaya watün tsük atramküna yüüjna anaayü aklüjüküna wajaalalük yajanü. Atrawcha yüüjna yawüka anajüpashkach yajajrü ajatrach agülna-agatskakan amtsawüla anümska tsük aukütsajan.

¹⁰ Principios de Yogyakarta yüüjna Atawülawütr sasü Amtachgütawütr a Yainakünükan Künaka a Gütü autrawajna sasü Müknajna a Agülnakan tsük Aljügülna a Aklüjüküna (2007), Amüwawütr. Wasa augütawa wakachmülük sasü ch'üwach chüyü a aungüwawütr a yainakünükan wachamünak sasü Chüachüshümtüjajway Gadjah Mada (Yogyakarta, Indonesia) noviembrejnak 2006, chüyü a yatran a aktsümtak gütüjna a küna apashka atachaljatük sasü küyüm.

Jokin Aspiazu Carballo

künawawashümtak, anawachükünüwütr, anpasnakan a español wasak “Masculinidades y feminismos”:

“¿Yüüjna mükna winalküjök, katükü, apkala pashtay? Watrajak, künü awaukach, walkak wankashnak yamnüwa güchümayawaw tsük tsük winabayak yatükanüwün chüyü a alkach gümay, yashlü naaya auksüka. Gütskam wawük chüyü küumshkütrü tsük Watrajak wakayümalak waulülak gütskam ganakadakan a chüpü aushnücha [...] Washlawülak yanükünü yamnüwa gütskam agatakan. Winankalak aukünapkala künüchü winatawülak günauka, künüchü yüüjna chüyü a gütskam sasü wakünshak yüjücha (...) yamshalü yamnüwa gütskam agatakan wasakük wankashnak münüwa gujmna wakajalajalü yanükünü ajanja, katük güjüwaw gan wamtraltralchak chüyü taayü sasü ashümtüjach atsüktsajmal. ¿Winashlak wasa a wakatük sasü ashlawüla ajanja ashümtach yachachü a yayümalü yauklü sasü, ükün yüjücha, chümay jaljal gütskam sasü winnakalak?” (Aspiazu Carballo, 2017).

Amjashcha sasü aljügnajna a ajüyügewütr sasü atülümküna ajajtra yamkaank tsük AJANÜWUKACH tsük yakünüpün

Sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna chümay amka gütü a yatükanü tsük yamaküngü atülümküna ajajtra aukütsajanütr tsük atrajatr atsgüksajawütr sasü aljügnajna a ajüyügewütr sasü achmüla ajajtra. Comité para la Eliminación de la Discriminación contra la Mujer (Yamnüwa CEDAW) –Yamnüwa küchakshla sasü Atskünsükünawütr–, watswüjkak sasü Ajüchakshlawütr Akajwukna N° 19 **“Ajüyügewütr amka sasü yamkaank wawük chüyü kūsankala atülükawütr güjüwaw sasü yamkaank yamaküngü gütü tsük aukütsajan katüküwaw sasü pashtray”**.

Amjashcha sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna yüüjna sasü kawujshlakanwaw yats'ülkan tsük chümay yamkaank tsük AJANÜWUKACH wawük, chüyach münüwa, yautakmü sasü wamaküngak güchümayakan, autsgükünatsük aktsümta Künapün a Gütü tsük aukütsajan küchachwanükan.

Weekatükü, bayashpüt wakak sasü amtülchawütr sasü Yamkaank tsük AJANÜWUKACH, ajwaynaka wajüshlök aukünapkala tsük kajwuk sasü wawül sasü ajajtra kawujka, aushnüchajna augüwawütr tsük angüwawütr tsük chüyü a autsgüküna.

Amajashcha ankala ajüyügewütr amka yamkaank tsük AJANÜWUKACH wakajalajalük sasü güpün, katükü yats'ülkan gütskam agatskakan, chümay gütskam amküshcha, yüshnaukü ajanüwukach agülnakan, amjüwa a güpün, yaina anaayü. Wasa bayashpüt yagap wawül amjashcha wawül aktünüwawkan yüüjna sasü ajajtra tsük yakünükan sasü küna yagüsü aljügnajna a ajüyügewütr gütskam süsü ajwalchawakan, wamüjashchakamküna aujamnübünkan, yüjüchagüpün atachgütükan, yaina anaayü.

Jatkülaw kajwuk wasa küna wakawük wawül sasü würra yamkaank tsük AJANÜWUKACH yagüsü amünach ajüyügewütr gujmna wakajalajalü tsük yajwalchü atülümküna ajajtra tsük gujmna wakayümalü güjüwaw atskünsa yüüjna sasü gujmna wakawü yankalü, waulülak autakawütr, katükü agatskakan gütskam aujamnübünkan, tsük ükün yüjücha yagap yats'ülkan, wawük ajalüjalütr.

Wasa wawük küchachwanükan yatskünü sasü küna wagüsak aljügnajna a ajüyügewütr wüjka güjüwaw, yautsgükünü aukütsajan amkünatsüksu atsüktsa anpasnakan yajanü sasü autrawa künawawkan yaina sasü aljügnajna wamülükük la atülükawütr tsük katüküganwaw. Weekatükü, yagap wawük achwanükan yatskalchü künükala sasü Amünach sasü autatranach tsük achmüla aukünamküna a kawujka gujmna wanakashnün yayünwachü, yatsütsü tsük kūsankala kawujshlakan sasü amünach ajüyügewütr aljügnajna a anüküna, anüküna tsük amjashcha.

Alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügewütr

Anatskünawütr Sasü Atachgütü Augücha 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank wautatrak chüyü a yüjücha aljügülna a ajüyügewütr atük küsüna wajanjak alküjaka. Anaj augütawü walküyük yüwüchü wawük Sasü Atachgütü Augücha 24.417 "Atagawütr amka sasü Ajüyügewütr a yakünükan" autakach wük al münüwa ajwaykan, aba wankalak sasü aljügülna sasü küna wakalük sasü amünachna gan apashka yaina apüjawütr tsük küsankalawaw aljügülna a ajüyügewütr.

Wasa ajükawütr, Sasü Atachgütü Augücha 26.485 gan wük wamükshlak sasü ajüyügewütr kücha wankawükan ganalaw atükanawütr Ajwalcha Künükan yatsgüksajü, yatsütsü tsük yastüpükünü sasü ajüyügewütr amka sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH, wamshalak akalchawütr chüyü a autatral künükan anakalücha tsük ayünwacha wasa amünach (Autatral 144), watük amküna kuumshkütrü ganküsü chüyü a wasalak kawujka, yamka asüshgü atachapkala yüüjna sasü ajüyügewütr amka sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH, sasü apkala asüüwül sasü münüwajna chüyü a akljükanakan, yaina chüpü anaayü amküncha tsük amküna wakajanjök küsankala sasü aljügülna a ajüyügewütr atük küsüna.

Künüchü winajüchak alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügewütr winajanjak alküja wüjkünakan yaumskütrü yüüjna sasü atükawütr **atawülüjawütr tsük kashaw** küsükal sasü küna amünach aljügülna a ajüyügewütr gujmna wakajalajalü yatskalchüpün. Wawük yasü, gan wakamügünak sasü ayainajawütr sasü akünsha, ganalaw sasü **ajanjükünawütr sasü atawülüjawütr küchüshükan wakatsgüjamnak sasü amünach ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna.**

¿Künchü küsankala wachamünak chüyü a alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügewütr?

- X Yatülümkünüwün tsük yanpajnüwün aukünamküna atsgüksajawütr, anakalücha, atagawütr tsük atskalchü sasü amaktünüwaw a ajawütr.
- X Yajanjüwün sasü ataga tsük abajay kürramshalach achakautsatütr atachmawülawükan tsük küchüshükan wakatsgüjamnak sasü katüküganwaw amtsawülas sasü aljügülna.

- X Atsgüksajach ajülüükawütr tsük ajülüükach sasü ayainajawütr wachamünach Amünach sasü amünach aljügülna a ajüyügawütr. Wasa ajükawütr, sasü aukünamküna atagawütr gan wakayümalak sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr ganalaw wakayümalak wakayachük sasü anajütün.
- X Ajüshlükünach kaya sasü anajüpashkawaw gütskam kaya ajanüwukach a kajwuk sasü aukünamküna, amshalümküna, amküncha tsük amküna amka sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.
- X Yainajna sasü kūsankala yüjücha ajüyügawütr, yatawülüwün sasü chüyach a atükanawütr kūsankala sasü atsga atskünsa amtsawüla sasü yüjücha.
- X Ajanüwukach yüjüchawün sasü aukünamküna atsgüksajawütr tsük atagawütr sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr kajwuk münüwamshalach amünachkan.
- X Yainajna sasü tüptüp tsük ajüshlükünach yaina kajwuk sasü jürratük tsük aushnücha amünachkan yanpajnjü aukünamküna a kawujka awauka chüyü a yamnüwa münüwakan.
- X Kününkala atük kanmü sasü aukünamküna atsgüksajawütr, anakalücha tsük atagawütr sasü aljügülna a ajüyügawütr, chüyü a apashka amshalawükan tsük küchachüpü yamwütr aljatükkan tsük münüwakan watükak kajwuk atük.
- X Wapkalak asüüwül sasü asjütsükünawütr künawawkan tsük chüyü a akljükan.

Alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügewütr wamülak gütskam atawülüjawütr achwanükan anüjüchawü sasü küna amünach ajüyügewütr gan wük autrawa sasü ajalüjalütrwaw yawü ayünwach ganalaw a ajanüwukach atsawütr gujmna washlawülü. Wasa anüjüchawü gan wawük küumshkütrü, wajalajalük yanashlkünü wamüwak, yatawülü naaya agayüjüchawütr, tsük autsgüküna wajalajalük yaajna atachümküna yaina wawül la auklühwachawütr a küsamküna.

Bayakü, anaayü kashaw küchachwanükan sasü alküja a kawujshlakan wakawük günauka wakayümalak bayakü yawachükünü, küsankala watünkan, amünach sasü wikalük küna amünach ajüyügewütr aljügülnajna a anüküna a bayakü yaina amünachkan chüachü apsüpatch tsük yatsgüksajü sasü amünach ajüyügewütr küchajwü.

Anamüknajnatün günauka wakayümalak yayümalü aklüja asnajakan tsük amügünawükan watün gan watükak amküna günauka kütrkütr: sasü amünach aljügülna a ajüyügewütr wakawük atachümküna asnajakan wakayümalak yawü yamnüwa, sasükan atraja yaugüchü gujmna wanakashnün amküna, akünsha, atswana naaya yüjücha.

Atüchwawü amshalawükan: mükna yatsü, künchü wankalak, küsa yatsütsü puwalaw yakünükan, yünwa naaya küna apajüknach

Sasü MMGyD wachachak sasü kümshkütrü amküna yajanü ajajtra sasü küna wakajagüshük amünach ajüyügewütr aljügnajna a anüküna tsük yatskalchü kajwuk münüwa.

Wasa wawük chüyü atsküchanawüka sasü trajükan amküna wakayümalak gütskam ananatsgükütün künajna amügünawüka aljügnajna a ajüyügewütr tsük sasü asjütsükünawü wakapkalak alküjajnapün.

Plan Nacional de Acción contra las Violencias por Motivos de Género 2020-2022

Atülümküna a Künükan Amkünaka amka sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna 2020-2022 wajanjak küsankala yalküjü sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna:

- X Wankashnak yajanjü sasü atawülüjawütr ajajtra sasü küna amünach ajüyügewütr aljügnajna a anüküna yagap akünsha.
- X Wamkalashgük sasü küna chümay atrajawütr aujamnübünkan, wakajauchak apkala küsankala, sasü augüwawütr tsük sasü ajajtrach yagach.
- X Yatsgüjawü sasü gütü ajanüwukach, pashtray-yamkaank, yamkaank-pashtrayes, ajanüwukach, yainagülnakan tsük kajwuk sasü akljüüküna tsük amküna gan katükü autagüwü (AJANÜWUKACH).

Yaktsümtü tsük sasü aukünamküna wakatüküshlök, yajü:

Sasü künükünüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_la_s_violencias_por_motivos_de_genero

Línea 144

Línea 144 wawük chüyü yawü akalücha tsük sasü anüjüchawü wankalak anamjücha, yatskünü kúsankala tsük ayünwacha kúumshkütrü amünach ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna. Washlak ayümalütsügwütr yamkaank tsük AJANÜWUKACH, yakünükan naaya küna akatach.

Washlak ajüshlükünach aktsümtakan gütüka, ajwalchashümta, apkala künawawkan, yaina anaayü aungüwa, agüüjach tsük/naaya aktsümtach aljügülna a kayay anajüpashkawaw.

Yawü wawük ajmayaba tsük chüyü a amküna kajwuk atük. Chüyü a müknajna wajalajalük yawü anaulülütün, autüshkawütr naaya WhatsApp tsük yagap yainajna sasü Atawülawütr APP 144 sasü 24 würra, katrp'üch amaja sasü künapiujük yaajna kajwuk yüshnaukü tsük yüüjna kanak münüwa sasü atük.

Chüyü a künü kúsankala ajmayaba, sasü 24 würra., 365 amaja yüshnauküka:

- X Anaulülütün sasü 144**
- X WhatsApp sasü 1127716463**
- X Autüshkawütr linea144@mingeneros.gob.ar**
- X Atawülawütr APP 144: <https://www.argentina.gob.ar/aplicaciones/linea-144-atencion-mujeres-y-LGBTI>**

Yagap, yachümjücha Awajkücha Küna amünach ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna yajauchü:

Programa Acompañar

Programa Acompañar washlak yamkaank tsük AJANÜWUKACH wakalük gñauka yagüsü amünach ajüyügwütr aljügnajna a anüküna tsük wachwanak anakalücha aujamnübünkan. Sasü küna wakajauchak amshalümküna chüyü a akalücha aujamnübünkan chüyü a Amshalajnama, chümay tsük Asnaja yaajna 6 apiujük tsük ayünwacha ajwalcha-künawawkan.

Wakajauchak amshalümküna wachamünak yainajna sasü Chüyü a Ayünwacha münüwakan naaya aljatükkan wachamünak sasü gñauka kuumshkütrü amünach aljügnajna a ajüyügwütr.

Wakayümalak yasnaksü:

- X DNI**
- X CBU**
- X Augücha agüwaucha wüjbankariakan**

Gan wachwanak yayümalü chüyü a augünüjücha - Wajalajalük yajauchü amshalümküna kajwuk sasü aljatük sasü atük - Amshalümküna wawük sasü Amshalümküna Yayügütü Apkala

Achümjücha yüüjna amshalümküna, mülalak sasü Línea 144.

Sasü künükünüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_la_s_violencias_por_motivos_de_genero/programa-acompanar

Yachamünü sasü amküna, yachümjücha:

Programa Producir

Wawük chüyü amshalümküna akalücha aujamnübünkan tsük ayünwacha yatükanü tsük yatskalchü atülümküna atükanakan wachachak sasü küumshkütrü asjütsükünawütr künawawkan tsük chüyü a aklüjükan sasü wajüshlük yamkaank tsük AJANÜWUKACH yainajna naaya kashlünan agüsach amünach aljügülna a ajüyügwütr. Gan wachwanak wakawük gütükan.

Achümjücha yüüjna amshalümküna, yatatrü: producir@mingeneros.gob.ar

Kücha küsankala:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/programa-producir

Programa Acercar Derechos

Wawük chüyü amshalümküna watük anakalücha, kúsankala tsük ayünwacha a küna amünach aljügnajna a ajüyügwütr, yakünükan tsük küna atskügüchümay yainajna yatran atüküshlach ajüküchak, ajwalchühümataütr tsük wapkalak künawawkan atüchülchach kajwuk atük künükan wamkalashgük tsük chümay ajawütr tsük autsgüküna gütü.

Yatran yainaugüwakan:

- ✘ Wakak ayünwacha ajwalchakünawawkan a yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) amünach aljügnajna a ajüyügwütr.
- ✘ Chümay ajawütr a apashka amshalümküna tsük aukünamküna sasü Amünach Künükantsük Amünachs aljatükkan.
- ✘ Wayünwachükükn sasü küna sasü wachamünak apkalala tsük amkünana yajauchü gütüjnapün.
- ✘ Watük sasü anüjüchawü atachgütükan tsük chümay sasü yajüchü tsük atachümküna amaktünüwawkan.
- ✘ Wachmülak gütskam akatüjükkük wawül atachmawülawükan.
- ✘ Wachamünak wasnaksük amküna atachümküna amaktünüwawkan künüchü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) autaknawütr sasü amaktünüwaw a ajawütr.

Sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH chüachü 18 yüshnaukü waukaunak yagüsüwün chüyü a amünach ajüyügwütr aljügnajna a anüküna wakajalajalük yatatrüjü naaya yachamünü Achümjücha yüjina amshalümküna chüyü a autüshkawütr sasü münajan wüjkiaütr münüwa a gütal.

Kücha kúsankala, yajü:

Sasü künüweb: <https://www.argentina.gob.ar/generos/programa-acercar-derechos>

Programa de Fortalecimiento para Dispositivos Territoriales de Protección Integral de Personas en Contexto de Violencia por Motivos de Género

Sasü MMGYD wankashnak yakalalü, yatskalchü tsük yatü asüüwül ajway, atagawütr tsük ajway atüchwana üpatr kajwuk atük wakanajachachük a küna amünach aljügülna a ajyügwütr.

Programa de Fortalecimiento para Dispositivos Territoriales de Protección Integral de Personas en Contexto de Violencia por Motivos de Género:

- ✘ Atranamkünawütr sasü ayainajawütr yaina apashka yamwütr sasü awajkücha tsük ayünwacha küna amünach ajyügwütr aljügülnajna a anüküna.
- ✘ Wachamünak wangüwak amküna waujamak yatran wapkalakn ajway, atagawütr tsük ajway atüchwana üpatr.
- ✘ Wankalak amshalümkünawütr, autatral Anüjüchwü tsük achachawütr yamshalü tsük alküja kawujka wawük.
- ✘ Watük bayakü anüjüchwü a ajway, atagawütr tsük ajway atüchwana üpatr jürrü aljatükkan tsük münüwakan.

Yatskünü küsankala, yatatrü a: dispoprotec@mingeneros.gob.ar

Kücha atügwüwa:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/prog-fortalec-para-disp-territor-de-protec-integ-de-personas

Reparación Económica para Niñas, Niños y Adolescentes hijxs de víctimas de femicidio (RENNYA)

Wawük chüyü amshalümküna akalücha aujamnübünkan güschüj tsük ananküchamach yüüjna 21 yüshnaukü, tsük küna güüjübowaw aba bayak yüshnaukü, elümtsüm naaya küna a atsga kashlünan ajülüükach yamkaankaubana naaya aubana aljügülna a ajüyügwütr. Yukachpün wakatsküna apiujükan katükü a chüyü a ambayalüpkala tsük ampül jatkümunü.

Yajauchü a wasa gütü wakayümalak wakaukaunak yachü sasü atrach sasü ankala tsük sasü küna yukach gütüka naaya wakanaksük tsük yajchü chüyü a yasuwün sasü künüwebka ANSES: <https://www.anses.gov.ar/regimen-de-reparacion-economica-para-las-ninas-ninos-y-adolescentes-ley-27452>

Achümjücha, yatatrü: infanciasygeneros@anses.gov.ar naaya yaulülü sasü Línea 102 naaya sasü Línea 144.

Yachümjücha Amünach apkalala watün wamüwak, yajü <https://tramitesadistancia.gob.ar> sasü augücha DNI tsük augücha apkalala sasü DNI, naaya yaulüla sasü Línea 144.

Kücha atüguwa:

Sasü künüweb: <https://www.argentina.gob.ar/rennya>

Programa para el Apoyo Urgente a familiares de víctimas de Femicidio, Travesticidio y Transfemicidio

Amshalümküna anakalücha kawujshlakan yakünükan ajülüükach yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük Ajanüyamkaankaubana watük:

- Akalücha aujamnübünkan katükü a maalü (4) amshalajnama, chümay tsük asnajakan yamtaaknü ajmay, trasakalk, anüjüchawü, aknawütr, ajnama anawünütün tsük apkalala.
- Ampül trasakalk künüchü wawül jajjal.
- Anakalücha yapkalalü aujamnübünkan güşchüj tsük ananküchamach agatr ajülüükach yamkaankaubana (RENNYA).
- Anakalücha ajwalchawakan tsük sasü anüjüchawü atachgütükan.

Yajauchü a wasa gütü wakayümalak wankalak chüyü a apkalala yainajna sasü Línea 144 naaya sasü münüwa aljügülna sasü aljatük naaya chüyü a yaajna sasü 60 amaja mashl ankala.

Achümjücha yüüjna amshalümküna, kawujka sasü Línea 144, WhatsApp sasü 1127716463 naaya autüshkawütr apoyourgente@mingeneros.gob.ar

Kücha atüguwa yüüjna sasü wapkalalak achwanükan yajauchü katükü, yachümjücha:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/programa-para-el-apoyo-urgente-y-la-asistencia-integral-inmediata

Campaña Nacional “Argentina Unida contra las Violencias de Género”

Campaña nacional “Argentina Unida contra las Violencias de Género” yajwalchachü yüüjna sasü ajükawütr kawujka, achamünana tsük apgayaucha wakauklümkünük sasü aljügnajna a ajüyügwütr. Yagap washlawülak yagayüjü sasü pashtraykanwaw katükükan tsük autüshka sasü pashtray yüüjna sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH.

Bayakü sasü atachapkala wankalak chüyü a ajanja atachmawülawükan tsük künawawkan achwanükan yatsgüksajü sasü ajüyügwütr aljügnajna a anüküna tsük yamka asüshgü autrawa künawawkan kücha amkatüküch yaina sasü aljügnajna.

Yainajna apashkak yüjüchal (augüwa, kashtülü, akawujkanawütr, autüshka, atüchwanawü chümay tsük achachawütr) wasa Atachapkala wankankük kajwuk atük yanükünü ajanüwukach küsankala amküna kajwuk sasü yajwaywanwütr.

Sasü kashaw (augüwa, kashtülü, aküpach, chümayük) sasü atachapkala wakajalajalük atachalala:

Sasü künüweb: <https://www.argentina.gob.ar/generos/argentina-unida-contra-las-violencias-de-genero>

Programa de Escuelas Populares en Género y Diversidad “Macachas y Remedios”

Sasü amshalümküna wayümalak gütskam bayak yakülchünü yamkaank a agüüjünawütr tsük AJANÜWUKACH yanaklütüwütr tsük yatsgüksajü auklüsjatsükünawütr a katükün sasü asaja a apkala, yaina anaayü yüjücha.

Yakü chüyü a akalala a aujamnabünkan tsük ayünwacha a aktsümtakan yüüjna atüküshlawütr aljügülnajna tsük atachpashkawaw chüyach wakachachak asjütsükünawü a künawawkan tsük ajwaywanwükan, atachmawülawükan tsük yawüwaw kajwuk a atük.

Sasü asjütsükünawü a apajükünach yajüshlü wakayümalak yasnaksü chüyü a atülümküna amtsawülajna sasü ajüyügwütr a yainagüsütr aljügülnajna a anüküna tsük asaja a apkala, tsük yalülükü küsa wasjütsükünak sasü atüküshlawütr a atachümküna, amshlanach tsük apkala a amshalükurrkü. Sasü atülümküna a atsküchanach watskünak atütawülabün tsük ayünwacha yachmülüwütrka.

Kücha yashümtütüwütr, münamjüchachak:

Registro Nacional de Promotorxs Territoriales de Género y Diversidad a Nivel Comunitario Tejiendo Matria

Amsüwülükü Yaatgüwün Mamatrkan wawük chüyü a aukünamküna waulükjamnak apkala a mütsa a atükkan chüyach wachachak warranka a küna kajwuk a tük. Wasa yamwütr waukaunak anamkalashgütün a atükkan aljüügnajna tsük apashkawaw, amajakan, wamkalashkak ajauchawütr sasü Yamkaank a Gütü tsük AJANÜWUKACH. Sasü amüwatr wasgakük sasü atüküshlak tsük agüüjünawütr aljüügnajna tsük apashkawaw yainajna amshalümküna, atükawajway tsük/naaya akatütawütr wakük jürrü a künükan, jürrü a aljatükkan tsük jürrü a münükan, asjütsükünawütr a künawawkan tsük ajwaywanwükan, yaina naaya.

Wawüch chüyü yamwütr a atrajükan küntülchü sasü anamkalashgütün gujman wakapkalü sasü apashka a aukünamküna wachmalüka sasü MMGyD. Yagap wachamünak aukauna a ajanja sasü agüüjünawütr.

Kücha atüguwa, watün müjak:

Programa Articular

Amshalümkünaka Akülchünü tsük ayünwawü sasü asjütsükünawütr a künawawkan tsük ajwaywanwükan wakachmülak a ajwalchükawütr Yüüjna ajyüügawütr aljügülnajna a anüküna, asjütsükünawüka aksaja a apkala tsük apashkawaw. Wakük akalala a aktsümtükkan tsük aujamnabünkan sasü ajwalchükü sasü asjütsükünawütr a künawawkan tsük ajwaywanwükan wayümalak naaya gan wayümalak künaütr a gütükan wakapkalak aljügülnajna a yüjücha tsük apashkawaw.

Bayakka wawük yakülchünü yaatgawütr a künawawkan ajwaywanwükan tsük yaküchajatkü sasü agüüjüwawka amküna tsük apkalalü wakachmülak ajwalchükü autrawnach aljügülnajna a yüjücha tsük apashkawaw. Yainajnaka Yatranamkünü, wankashnak yadüürnü tsük yawüjkanü sasüa tarwchaka sasü asjütsükünawütr sasü MMGYD tsük naaya atachajwayamküna wakatawülükük aukünamkünaka aljügülna tsük apashkawaw.

Kücha atüğüwa müjak:

Atagülach

Ch'üwach augütawükan yainakünükan yüjücha aljügülna a ajüyügewütr

Sasü kamnü awaukas, gütü sasü Yamkaank tsük AJANÜWUKACH a yajajtrü chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügewütr künükala akalk küsankala, katükü sasü münüwajna gütüka Yainakünükan gütskam sasü künükan.

Chüyach yawütr apsüpan atagawütr Küna a Gütü sasü Yamkaank wawük sasü Atskünsükünawütr yüüjna sasü astüpanwütr Kajwuk sasü Küsankala Atülülkawütr amka sasü Yamkaank (Convención sobre la Eliminación de Todas las Formas de Discriminación contra la Mujer - CEDAW, atüülajnaka inglés), watskük 1979. Sasü CEDAW, wamaküngak asjütsümtülchü amkünäl (sasü ajüla 75, aljüjüla 22 sasü Anütükawütr a Künükan), wawükünkük münüwa sasü küsamkünawütr atagawütr sasü Künü a Atagülach wayümalak anajüpashkach mügünawütr yüjücha katüküwaw tsük atülülkawütr.

Wakatük gan wasalak apsüpan akalk gütü a chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügewütr, Yamnüwa sasü atülülkawütr a astüpanwütr amka sasü Yamkaank (Yamnüwa CEDAW) –Yamnüwa küchakshla sasü Atskünsükünawütr–, watswüjkak sasü Ajüchakshlawütr Akajwukna N° 19 “ajüyügewütr amka sasü yamkaank wawük chüyü küsankala atülülkawütr güjüwaw sasü yamkaank yamaküngü gütü tsük aukütsajan katüküwaw sasü pashtrayjna”, küsankala Amünach wakayümalak watskük amküncha güchümayakan wawül kajwuk sasü küsankala ajüyügewütr amtsawüla sasü aljügülna.

Sasü yüshnaukü 2017, Ajüchakshlawütr Akajwukna N° 35 tsük atswakamük sasü Ajüchakshlawütr Akajwukna N° 19 tsük watawülak autakmawütr sasü ajüyügewütr aljügülnejna a anüküna yawü chüyü a augütawü gütüka Yainakünükan. Yachwanü anashlküna sasü Atskünsükünawütr yüjücha ajüyügewütr amka sasü yamkaank aljügülnejna a anüküna, kalchü chüyü a “yüjüchagüpün künawawkan kücha wüjkünakan, asjüsjas kawujshlakan, kücha katün küsa yüüjna yüjücha apsüpan, anankalütün tsük ajülülkach tsük ajajtrach”.

Anajü, anaj atskünsükünawütr watskünak gütü a chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügewütr gütskam chüyü a Küna a Gütü tsük chümay sasü wakayümalak Amünach Anjülchach yüjücha atsgüksajawütr, anatskünawütr tsük müknejna sasü ajüyügewütr wawük sasü Atskünsükünawütr Yainamerikana Yatsgüksajawütr, Yatragü tsük Yastüpükünü Ajüyügewütr amka sasü Yamkaank (Convención Interamericana para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra la Mujer - Belem do Pará), wawük 1994 tsük wawükünkük münüwa sasü küsamkünawütr yainamerikano atagawütr.

Sasü yüshnaukü 2002, Argentina wauklümütsüjü Atskünsükünawütr sasü Künü a Atagülachamka sasü Sasü Asjütsach Ajanüwukach künükan tsük Amshalümkünawütr. Yaina sasü Amshalümkünawütr Yatsgüksajü, Yatragükünü tsük Yatragü Küna a Alkawütr, atraja yamkaank tsük pashtray a güshchü (Protocolo de Palermo). Wasa Amshalümkünawütr wawük chüyach yawütr yainakünükan watükanak bayakü yalküjü kajwuk akalkajücha sasü Küna a

Alkawütr. Küka sasü kūsankalawaw “bayakü atraktrakchawütr agülnakan” sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH wakawük sasü atrajü wamüjashchak. Bayakü sasü Amshalümkünawütr wakawük, chümayü ajüla 2, yatsgüksajü tsük yagayü Küna a Alkawütr, “agatskajna awajkücha sasü yamkaank tsük pashtray a güşhchü”, yatagü tsük ayuyatü a sasü ajülüükachna tsük yamkaank asüşgü wawül yaina sasü Amünach Anjülchach yanakütü.

Yasuwün, Yamnüwa IDH watsgak chüyü a wakashlak yatü chümay yachmülü ajwalchüküna “achwanükan amapkala auklögütalach” bayakü anashlküna wakayümalak amünachkan wasa yüwüchü. Wasa augütawa wanjütsaknük Amünach wayümalak chüyü a wakayümalak atsgüksajawütr tsük atagawütr apsüpach naaya “kalchach”, yüüjna mügünawütr kuumshkütrü achakautsatütr ajüyügwütr küchühükan wakamjashchak a güta sasü yatran üntülchach naaya amünach atkaanükünawaw.

Sasü katükü ajükawütr, wasalak sasü münüwajna Künü a Atagülach wakanatskünü 2006 “Augütawa yüüjna sasü Atawülawütr sasü amtachgütawütr yainakünukan Künaka a Gütü autrawajna sasü müknajna a agülnakan tsük aljügülna a akljüüküna” (Principios de Yogyakarta). Wasa atatrach gan wawük chüyü yawütr gütükan kuumshkütrü, katük wamshülak wakashlak atachgütükan yachachü amkünawütr Amünach tsük anaayü yjücha atsgüksajawütr tsük müknajna sasü ajüyügwütr, abautsgüküna tsük atülülkawütr yüwüchü AJANÜWUKACH.

Ch'üwach augütawükan künukan yjücha aljügülna a ajüyügwütr

- X 2008** – Ley N° 26.364 de Prevención y Sanción de la Trata de Personas y Asistencia a sus víctimas. Atachgütü Augücha 26.364 Atsgüksajawütr tsük Anatskünawütr sasü Küna a Alkawütr tsük Anakalücha a sus Ajülüükach, awauka yaukün Sasü Atachgütü Augücha 26.842. Tsüka atachgütü wakawak güchümay sasü Amünach Künukan yatü anjüchawü sasü amküna yainakünukan yjücha atsgüksajawütr, anatskünawütr tsük müknajna sasü ajüyügwütr aljügülnajna a anüküna. Wasa yagap yjücha sasü atskünawütr sasü atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank tsük Atsgüksajawütr tsük Anatskünawütr sasü Küna a Alkawütr tsük Anakalücha Ajülüükach, wee gütskam yagap sasü wakachamünak yjüchawü sasü amküna yainakünukan wasak sasü apkala.
- X 2009** – Ley N° 26.485 de Protección Integral para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra las Mujeres en los Ámbitos en que Desarrollen sus Relaciones Interpersonales.
- X 2010** – Atachgütü Augücha 26.618 wajanjök Atachalülawü tsük Künüka yatsgüjawü pashtraywaw amkatüküch.
- X 2012** – Ley N° 26.743 de Identidad de Género. Aljügülna a akljüüküna, augütawü watskünak akljüüküna wujatsgach awauka küna tsük gütüka a chüyü a alka yagach, agüntülchak sasü agülna wakük tsük Atatrüjawütr. Kücha, wawük apsüpach autranach sasü mügünawütr wamülak wasa augütawü chümay amajashchapün kajwuk sasü

amküncha wasgük yatsgüksajü, yastüpükünü tsük sasü ajüyügewütr aljügnajna a anüküna.

- X 2012** – Ley N° 26.791, reformó el artículo 80 del Código Penal. Atachgütü Augücha 26.791, wauklünkalak ajüla 80 sasü Atachalülawü Atragükan yatsümnawü güta sasü aubana atraja autrawach sasü aljügnajna a ajüyügewütr. Sasü Atachgütü wamülükak shükül sasü aubana apsüpach sasü atrawcha (aljüjüla 1), wük sasü yatra, chüyü a autrawa kümna tsük kümna, watükaka naaya gan kata ajajtra, tsük wamülükak aubawütr agüngatska küsa wankalak aljügnajna a anüküna naaya amtsawüla sasü müknaajna a agülnakan, aljügnajna a aklüjüknajna naaya asalawütr (aljüjüla 4). Yagap, Sasü Atachgütü Augücha 26.791 yatsgüjawü aljüjülas 11 tsük 12. Sasü aljüjüla 11 wautsümnawak aubana chüyü a yamkaank künüchü ankala gujma wawü wankalak chüyü a pashtay tsük aljügnajna a ajüyügewütr, wawük yasü, sasü shükül sasü yamkaankaubana.
- X 2017** – Atachgütü Augücha 27.363, autsgüküna auklütükü sasü Atachalülawü tsük Künüka yamshalü autakmawütr sasü amütsgükünüwaw chümay akadük gütskam anankalütün, kata anankalütün, anaujtüchüwüchütün naaya akalüchak sasü aubana wautsümnawa sasü atrawcha naaya aljügnajna a ajüyügewütr. Kücha jaljal, Sasü Atachgütü Augücha 27.452 (RENNyA) wamshalak chüyü a aujamnübünkan agatr ajülükach yamkaankaubana.
- X 2018** – Ley N° 27.499 (Ley Micaela). Atachgütü Augücha 27.499 (Ley Micaela), wamshülak angüwawütr akülchakan sasü yüwüchü aljügnajna tsük ajüyügewütr aljügnajna a anüküna kajwuk sasü küna wachmülak sasü chüyü a kawujka kajwuk sus aushnücha tsük asjütsümtülchü, sasü anütsga ankalakan, Amtachgütükan tsük Amaktünüwawkan Künüka.
- X 2020** – Ley N° 27.610 de Acceso a la Interrupción Voluntaria del Embarazo. Atachgütü Augücha 27.610 Ajawütr sasü Autakügüinawütr chüyü a sasü Yüshüp, wamshülak, yaina anaayü yüjücha, sasü küna a akawak wakayümalak gütü a yatskünsü chüyü a tsük yajauchü sasü autakügüinawütr yüshüpka yüüjna sasü tsamatskü maalü a künapiujük sasü atachümknajna amknajna. Wawük wasa kürramshalach, küna wasküumshkütrü wayümalak gütü a yatskünsü tsük yajauchü sasü autakügüinawütr sasü yüshüpna apashkajna anüküna. Bayakü, Sasü Atachgütü atagawütr sasü wautaknük naaya aganawütr sasü ajawütr ajchükütsüma yüjücha atachgütükan anankalütün.

Atachaküpatchwütr

Aguilar, Yolanda (2019). De la Violencia a la Afirmación de las Mujeres. Antología del pensamiento crítico guatemalteco contemporáneo. CLACSO. Disponible en: <https://www.jstor.org/stable/j.ctvtxw2km.32>

Aspiazú Carballo, J. (2017). Masculinidades y feminismo. Virus Editorial:Barcelona.

AWID (2004). Interseccionalidad: una herramienta para la justicia de género y la justicia económica. Derechos de las mujeres y cambio económico, No. 9. Disponible en: https://www.awid.org/sites/default/files/atoms/files/nterseccionalidad_-_una_herramienta_para_la_justicia_de_genero_y_la_justicia_economica.pdf

Benaglia, Alejandra (2019), El ABC de la Violencia laboral: Qué es, cuáles son sus formas, quién nos protege. I Diario Digital Femenino. Disponible en: <https://diariofemenino.com.ar/df/el-abc-de-la-violencia-laboral-que-es-cuales-son-sus-formas-quien-nos-protege/>

Berhokoirigoin, Jenofa (2018). Dorlin Elsa: “Tenemos un Estado que defiende a los violadores y desarma a las mujeres.” Revista Argia. Disponible en: https://img.tlalaparta.eus/Archivos/Entre_vista_Elsa%20Dorlin.pdf

Cabral, Mauro (2014). “Cuestión de privilegio” en Las 12, Página 12. Disponible en: <http://www.pagina12.com.ar/diario/suplementos/las12/13-8688-2014-03-07.html>

Ceballos, María Pia - Gil, Natalia (2018). “Furia travesti entre fronteras, la comunidad de las diferencias. Problematizaciones en torno a la encuesta a la población trans del departamento de San Martín.” En Revista de Estudios y Políticas de Género, Número 3 / pp. 5-35.

Chiodi, Agustina - Fabbri, Luciano y Sánchez, Ariel - Instituto de Masculinidades y Cambio Social (2019). Varones y masculinidad(es). Herramientas pedagógicas para facilitar talleres con adolescentes y jóvenes.

Comisión Interamericana de Derechos Humanos (2015), Violencia contra personas lesbianas, gays, bisexuales, trans e intersex en América, OEA/Ser.L/V/II., Rev.2.Doc. 36. Disponible en: <http://www.oas.org/es/cidh/informes/pdfs/violenciapersonaslgbti.pdf>

Comisión Interamericana de Derechos Humanos (2017), Las mujeres indígenas y sus derechos humanos en las Américas, OEA/Ser.L/V/II. Disponible en: <http://www.oas.org/es/cidh/informes/pdfs/MujeresIndigenas.pdf>

Comité para la Eliminación de la Discriminación contra la Mujer (CEDAW), recomendación general N° 19 (1992). Disponible en: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_CEDAW_GEC_3731_S.pdf

Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins. Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. Stanford Law Review, 43 (6), 1241-1297. Disponible en: <http://www.scba.gov.ar/includes/descarga.asp?id=39251&n=Crenshaw%20Kimberl%E9%20Cartografiando%20los%20m%E1rgenes.pdf>

Demirdjian, Stephanie (2019), Rita Segato: “La violencia de género es la primera escuela de todas las otras formas de violencia”, La Diaria Feminismos. Disponible en: <https://ladiaria.com.uy/feminismos/articulo/2019/7/rita-segato-la-violencia-de-genero-es-la-primera-escuela-de-todas-las-otras-formas-de-violencia/>

González y otras (Campo Algodonero) v. México, Fondo, Reparaciones y Costas. Sentencia de 16 de noviembre de 2009, Serie C No.205, párr. 143.

INDEC (2010), Censo Nacional de Población, Hogares y Viviendas.

Andrades, Amanda (2020), Entrevista a Yuderskys Espinosa Miñoso: El ideal de mujer del feminismo implica la explotación de la mayoría de mujeres y varones extraeuropeos, CTXT: Contexto y Acción. Disponible en: <https://ctxt.es/es/20200801/Politica/33177/yuderskys-espino-sa-feminismo-colonialismo-amanda-andrades.htm>

Falquet, Jules (2017). Pax Neoliberalia: perspectivas feministas sobre la reorganización de la violencia contra las mujeres. Buenos Aires: Madreselva.

Fink, Nadia y Florencia Puente (2018). Diálogo con Rita Segato: “No se trata de la identidad de las mujeres, sino de en qué sistemas económicos y societarios están insertadas”, Boletín Rosa Luxemburgo. Disponible en: <https://rosalux-ba.org/2018/03/08/rita-segato-charla-parte1/>

Fuentes, Marcela (Marsha Gall), Vanina Escales, Agustina Paz Frontera y María Florencia Alcaraz (2019), Judith Butler: Las violencias machistas y las migraciones forzadas exigen una movilización transnacional. LATFEM. Disponible en: <https://latfem.org/las-violencias-machistas-y-las-migraciones-forzadas-exigen-una-movilizacion-transnacional/>

Generación Perdida (2019), Miriam Gomes en Generación Perdida. Disponible en: <https://www.youtube.com/watch?v=vv9ZgOnY7og>

González Prado, P. & Yanes A. IDEGE - Descosidas - CONICET UNCuyo Mendoza. (2013). Violencia contra las mujeres y violencia de Género. La cuestión terminológica y los paradigmas implicados. En Manual: Violencia contra las mujeres. Quien calla otorga.

Lagarde, Marcela (2005), Feminicidio, el último peldaño de la agresión, Mujeres en Red. Disponible en: <https://www.mujaresenred.net/spip.php?article141>

La Ciudad (2011), Miriam Gomes, reescribiendo la historia argentina. Disponible en: <https://laciudadavellaneda.com.ar/miriam-gomes-reescribiendo-la-historia-argentina/>

Lamas, Marta (2014), *Colonialidad y Género: Hacia un Feminismo Descolonial*, Género y descolonialidad, Ciudad Autónoma de Buenos Aires: Del Signo.

Las Casildas (2016). Observatorio de Violencia Obstétrica. Encuesta de atención al parto/cesárea. Disponible en: <https://lascasildas.com.ar/proyectos.html>

Ledwith, Margaret (2019), "Antonio Gramsci y el feminismo: la naturaleza esquiva del poder". Disponible en: <https://gramscilatinoamerica.wordpress.com/2019/03/08/antonio-gramsci-y->

Malacalza, Laurana; Caravelos, Sofia; Racak Carolina; González, Josefina y Sesin Lettieri, Sofia (2019). Femicidios en clave estatal, Observatorio de Violencia de Género de la Defensoría del Pueblo de la Provincia de Buenos Aires. Disponible en: <https://www.defensorba.org.ar/pdfs/documento-de-trabajo-femicidios-en-clave-estatal.pdf>

Malacalza, Laurana (2019). *Violencia Institucional y Violencia de Género: articulaciones y debates pendientes*, Miradas Feministas sobre los Derechos. Buenos Aires: Editorial Jusbaire. Disponible en: <https://docplayer.es/150885485-Miradas-feministas-sobre-los-derechos.html>

Martín, Alejandra y Rodigou Nocetti, Maite (2013). Es la Vida Libre de Violencia lo que te Permite la Vida en Libertad: Entrevista a Marcela Lagarde. *Polémicas Feministas*, No. 2, 6-12. Disponible en: <https://revistas.unc.edu.ar/index.php/polemicasfeminista/article/view/12267>

Ministerio de las Mujeres, Géneros y Diversidad de la Nación(2020), Plan Nacional de Acción contra las Violencias por Motivos de Género, 2020-2022. Disponible en: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/plan_nacional_de_accion_2020_2022.pdf

Ministerio de las Mujeres, Géneros y Diversidad de la Nación (2021), Plan Nacional de la Igualdad en la Diversidad 2021-2023. Disponible en: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/2020/09/plan_nacional_de_igualdad_en_la_diversidad_2021-2023.pdf

Ministerio Público de la Defensa de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires (2017), *La Revolución de las Mariposas: A Diez Años de La Gesta del Nombre Propio*. Buenos Aires. Disponible en: https://www.algec.org/wp-content/uploads/2017/09/la_revolucion_de_las_mariposas.pdf

Observatorio de discriminación para radio y televisión (2021), *Guía de buenas prácticas de violencia mediática y simbólica*, ENACOM. Disponible en: http://www.obserdiscriminacion.gob.ar/wp-content/uploads/2021/03/violencia_simbolica_mediatica.pdf

Principios de Yogyakarta (2007). Principios sobre la aplicación de la legislación internacional de derechos humanos en relación con la orientación sexual y la identidad de género. Disponible en: <http://yogyakartaprinciples.org/principles-sp/about/>

Blas Radi y Alejandra Sardá-Chandiramani (2016). *Travesticidio / transfemicidio: Coordenadas para pensar los crímenes de travestis y mujeres trans en Argentina*. Publicación en el Boletín del Observatorio de Género. Disponible en: <https://www.aacademica.org/blas.radi/14.pdf>

Russell, Diana E.H. (2008). *Femicidio: politizando el asesinato de mujeres. Fortaleciendo la comprensión del femicidio: De la investigación a la acción*.

Program for Appropriate Technology in Health (PATH), InterCambios, Medical Research Council of South Africa (MRC), and World Health Organization (WHO). Disponible en: http://alianzaintercambios.net/files/doc/1277249021_femicidio-COMPLETO-01.pdf#page=43

Segato, Rita (2016), La Guerra Contra las Mujeres. Madrid: Traficantes de Sueños. Disponible en: https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/map45_segato_web.pdf

Sagot, Monserrat (2008), Estrategias para enfrentar la violencia contra las mujeres: reflexiones feministas desde América Latina, Athenea Digital, Núm. 14, 215-228.

Wittig, M. (1992). El pensamiento heterosexual. Barcelona: GALES.

Viveros Vigoya, M. (2016). La interseccionalidad: una aproximación situada a la dominación. Debate Feminista, 52, 1-17-

Yuval-Davis, N. (2006). Intersectionality and feminist politics. European Journal of Women's Studies, 13(3), 193-209.

Traducción realizada por el Centro Universitario de Idiomas de la FAUBA.

Akatüjüchawütr achamünach sasü Yainawajway a Kawujnakan Yajüchaka sasü FAUBAjna.

Edit.
mingeneros

COLECCIÓN
XYZ

editorial@mingeneros.gob.ar

Direcciones

Balcarce 186, 6° piso,
C1064AAD

Av. Paseo Colón 275, 5° piso
(mesa de entrada),
C1063ACC

Entre Ríos 181, 9° piso,
C1079ABB.

Cochabamba 54,
C1064ACA.

Teléfono

+54 943429010 / 7079
(Recepción Paseo Colón)

MinGenerosAR

**primero
la gente**

Ministerio de las Mujeres,
Géneros y Diversidad
Argentina

ISBN 978-987-47999-2-0

9 789874 799920